

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajatelj svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Marjan Sigulin, Toni Skušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 556021 (n.c.) interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72

Raif Dizdarević v Litostroju

Predsednik skupščine SFRJ Raif Dizdarević se je 10. in 11. februarja mudil na delovnem obisku v SR Sloveniji. V četrtek 10. februarja dopoldne je skupaj s predsednikom zveznega zbora skupščine SFRJ dr. Antonom Vratušo in predsednikom skupščine SR Slovenije Vinkom Hafnerjem obiskal tudi našo delovno organizacijo. Visoke goste so na obisku v Litostroju spremljali še predstavniki izvršnega sveta in Gospodarske zbornice Slovenije.

V Litostroju so goste sprejeli generalni direktor Mirko Jančigaj, Darinko Kolbl, Zvonimir Volfand, predsednik delavskega sveta Jurij Vulkan in predsednik upravnega odbora naše delovne organizacije Franc Kostevc.

Vsi skupaj so najprej obšli proizvodne obrate, potem pa so se več kot dve uri pogovarjali v sejni sobi tozda TVN.

Generalni direktor Mirko Jančigaj je izčrpno obrazložil naš sedanji gospodarski položaj. Podal je oceno našega gospodarjenja v preteklem letu, ki je bilo kljub težkim razmeram ugodno. Ocenil je tudi naše perspektive v letu 1983, še posebej pa je poudaril naša prizadevanja za povečanje izvoza v letu 1983. Ko je govoril o perspektivah naše delovne organizacije za daljše časovno obdobje, je povedal, da zaradi težavnih gospodarskih razmer že dolgo ne moremo nadaljevati in dokončati investicijske izgradnje.

Sedanje razmere gospodarjenja se negativno odražajo na naši investicijski sposobnosti, kakor tudi na udeležbi bank in sovlagateljev za dokončanje investicije jeklolivarne in začetek izgradnje tovarne težke strojne opreme. S takim razvojem bi Litostroj v smislu prestrukturiranja izpopolnil svoje proizvodne zmogljivosti za povečanje izvoza in proizvodnjo opreme večjih razsežnosti.

V nadaljevanju je spregovoril tovariš Dizdarević, ki se je gostiteljem najprej zahvalil za tople sprejem.

vprašanj s področja ekonomske politike in težav, ki se pojavljajo v večjih organizacijah združenega dela, kot je Litostroj. Predvsem ga je zanimalo, kaj nas najbolj ovira v proizvodnji, kakšni so naši predlogi za premagovanje težav pri gospodarjenju, kako gledamo na predloge izvršnega sveta in odločitve v zborih zvezne skupščine, ali imamo občutek, da je odločanje v Skupščini SFRJ odmaknjeno od jugoslovanskega gospodarstva itd.

Ko je tovariš Jančigaj odgovarjal na vprašanja, je povedal, da si v gospodarstvu želimo stabilnejše pogoje gospodarjenja. Ti se namreč tako hitro spreminjajo, da to izredno negativno vpliva predvsem na tak proces proizvodnje, kot je v Litostroju, saj traja proizvodni proces za nekatere proizvode dve do pet let. Pri pomembnejših odločitvah v skupščini bi morali prisluhniti predlogom iz tistega dela gospodarstva, ki dobro gospodari. Prav tako je neugodno, da številnih zakonov ekonomske politike nekateri ne izvajajo, ker ni nikogar, ki bi to izvajanje lahko kontroliral. Nestabilne razmere in iz teh izhajajoča inflacija nam pri naročilih, ki jih izvajamo več let in še posebno za izvoz, vplivajo na slabše rezultate.

Po mnenju tovariša Jančigaja je iz delovnih organizacij nekoliko težko vplivati na pomembne odločitve. Skupščini SFRJ predvsem še ni zadosti uveljavljeno sporazumevanje gospodarstva v okviru gospodarskih zbornic, republik in pokrajin in zvezne gospodarske

V drugi polovici letošnjega januarja je bilo na slavnostni seji ljubljanske mestne skupščine podeljeno Francu Leskošku-Luki najvišje priznanje mesta Ljubljane — naslov častnega občana mesta Ljubljane.

Franc Leskošek-Luka je z Ljubljano najtesneje povezan že od leta 1913, ko se je kot 15-letni delavec vključil v sindikalno gibanje. Kot delavec, sindikalist in revolucionar je v našem slovenskem glavnem mestu deloval vsa predvojna leta, pa tudi po vojni. Idealom in ciljem delavskega razreda in delovnih ljudi je posvetil sedem desetletij svojega življenja.

Od svoje najzgodnejše mladosti se je kalil v revolucionarja, prevzetega z eno samo mislijo: Omogočiti delavcem zaslužek, da si bodo z njim lahko kupili kruha za sebe in svoje družine. To misel nosi v svojem srcu še danes, ko je minilo že več kot štiri desetletja od vojne in časov, ko je kapitalist rezal našim ljudem krajec trdega kruha. Prav take in podobne misli so Luka vodile že pred II. svetovno vojno v razmišljanje o izgraditvi strojne tovarne v Ljubljani. 1936. leta je v Ljubljani propadlo zaradi mahinacij domačega in tujega kapitala strojno podjetje "Strojne tovarne in livarne". V tej tovarni je bilo tedaj zaposlenih okoli 750 delavcev, ki so čez noč ostali brez skorje kruha za sebe in svoje družine. V teh letih je bil tovariš Leskošek tajnik delavske kovinarske organizacije sindikata za Slovenijo in predsednik strokovne komisije v Ljubljani. Luka je ob likvidaciji Strojnih tovarn in livarn, zavedajoč se neogibne potrebe po lastni industriji, izrekel že znane preroške besede:

Iskreno čestitamo

"V bližnji prihodnosti se bo v Ljubljani prav gotovo gradila nova tovarna, večja in lepša — toda gradili jo bodo tisti, ki so zaradi likvidacije 'Strojnih tovarn' izgubili kruh in streho. To pa so delavci sami."

Ideja o novi strojni tovarni v Ljubljani pa se je Francu Leskošku dokončno izoblikovala v Kočevskem rogu proti koncu druge svetovne vojne, v času ko je nosil ilegalno ime Peter Strugar. V najhujših časih preizkušenj našega naroda ni pozabil na obljubo, ki jo je dal delavcem pred vojno.

V Ljubljani je po vojni res zrasel slovenski strojni gigant "LITOSTROJ". Njegov duhovni oče je razvoj našega kolektiva spremljal od trenutka, ko je bila zasajena v zemljo prva lopata, pa do danes. Bil je prisoten ob otvoritvi sive livarne, ki je hkrati rojstni dan Litostroja, jeklolivarne, obdelovalnice, hale za transportna vozila in naprave, proizvodnje preoblikovalne opreme; tedaj je položil tudi temeljni kamen za rekonstrukcijo jeklolivarne.

K projektiranju in graditvi naše strojne tovarne in livarne je Luka z vso zavzetostjo, vestnostjo in znanjem pritegnil najboljše strokovnjake in kovinarje. Na njegovo pobudo je bil naš Litostroj poimenovan "Titovi zavodi".

Današnji gigant Litostroj je po svojih kakovostnih proizvodih znan po vsem svetu. Že sama zgraditev takega strojnega velikana lahko pomeni življenjsko delo. Toda pod vodstvom in neposrednim, konkretnim angažiranjem tovariša Leskoška, je bilo zgrajenih širom po Jugoslaviji še mnogo Litostrojcev. Zato ga lahko upravičeno tudi imenujemo očeta težke industrije Jugoslavije. Prav z njegovim imenom so vezani takšni veliki industrijski objekti, kot so železarna Zenica, valjarna Svetozarevo, železarna Nikšić, Tam Maribor itd.

Ljubljana je ponosna, da ima takšnega občana, kot je tovariš Luka, človeka, ki se je zavrnilo prebija skozi viharje in najtežje preizkušnje ter imel vedno pred očmi vizijo nove družbe.

Litostrojčani pa smo lahko ponosni še posebej, saj je človek, ki je dobil naslov častnega občana mesta Ljubljane, tudi naš častni član.

Tovarišu Luki vsi delavci Titovih zavodov Litostroj najiskreneje čestitamo!

S. Mrkun

REZULTATI PRETEKLEGA LETA KAŽEJO, DA ZMOREMO VEČ, KLJUB TEŽKIM POGOJEM GOSPODARJENJA, VENDAR NE TOLIKO KOT SMO NAČRTOVALI ZA LETO 1982

Kako smo gospodarili

Ocenjevati poslovne rezultate naše DO pomeni spremljati gibanja vseh gospodarskih kategorij in drugih dogodkov (političnih, ekoloških itd.) z vidika svetovnih, kakor tudi jugoslovanskih družbeno gospodarskih dogajanj, v katerem je poslovanje naše DO samo eden od elementov tega kompleksnega sistema.

Zavedamo se svetovne krize in jugoslovanskih gospodarskih težav. Zavedamo se, da v teh težkih pogojih gospodarjenja zakon vrednosti (osnovni zakon, ki narekuje gibanje gospodarskih kategorij — proizvodnih odnosov v proizvodnji, razdelitvi, menjavi in porabi) v najostrejših oblikah kriterijev ne prizna neproduktivnosti in neekonomičnosti. V doseganju ciljev naše DO smo strogo nadzorovani, usmerjeni, priznani in usklajeni s sistemom mer in kriterijev svetovnega in jugoslovanskega sistema.

Živimo in delamo v času svetovnega problema nezaposlenosti, svetovne energetske krize, nestabilnega kreditno monetarnega sistema, v času ekološke ogroženosti, močnega in pogostnega administrativnega organiziranja in vodenja gospodarstva in družbe ... V kriznem času torej. Jugoslovansko gospodarstvo ima zato kot podsistem svetovnega gospodarstva podobne lastnosti.

Kje je mesto in vloga naše DO, kakšna je naša uspešnost in perspektiva v tem času, ko je poslovno leto 1982 za nami?

V letu 1982 so nas spremljale objektivne težave: spremenljiva kreditno monetarna politika, davčna politika, devalvacija domače valute v oktobru, splošna energetska kriza, nezadostna preskrba domačega trga z ustreznimi materiali in surovinami, devizna participacija v naših dobavah, katera se giblje v nekaterih primerih do

75%, pa tudi naše notranje slabosti — od planiranja, organiziranja in proizvodnje do odpreme naših proizvodov in storitev. Kljub tem težavam v letu 1982 pa smo dosegli dokaj pozitivne in zadovoljive poslovne rezultate.

— Dosegli smo 11.521 ton eksterne realizacije ali 72% plana, oziroma 4529 ton manj od načrtovane količinske realizacije.

— Dosegli smo 3932 milijonov din fakturirane realizacije (eksterna) ali 92% plana, od tega 2513 milijonov din na domačem trgu in 1363 milijonov din na tujem trgu (v tem pa 206 milijonov din konvertibilnega izvoza).

— Dosegli smo 3870 milijonov din eksterne plačane realizacije, od tega na domačem trgu 2551 milijonov din, na tujem trgu 1260 milijonov din in stimulacij v višini 59 milijonov din.

Spodbudno je dejstvo, da smo za 20 odstotkov presegle plan fakturiranja na konvertibilni trg in dvakratno povišanje konvertibil-

(Dalje na 3. strani)

Predsednik Zvezne skupščine Raif Dizdarević pri ogledu naših proizvodnih obratov. (Foto: M. Zaplatil)

Dejal je, da se tu v Litostroju po vsem, kar je videl in slišal, počuti zelo ohrabren ob dejstvu, da je Litostroj še vedno vodilna organizacija združenega dela, ki neposredno vpliva na razvoj Jugoslavije. Smeli razvojni načrti in prizadevanja za povečanje izvoza na konvertibilno področje ter ohranjanje izvoza na klirinškem področju pa so tisti elementi gospodarske stabilizacije, ki smo jih kot poglavitne sprejeli v resolucijskih dokumentih za leto 1983. Predsednik skupščine je postavil tudi nekaj

zbornice o bistvenih vprašanjih gospodarstva.

Izvoz je edina rešitev za Jugoslavijo, zato bi se moralo s tem problemom ukvarjati več zveznih organov in najodgovornejših funkcionarjev. Gre za hitrejšo prilaganje številnih zveznih odločitev razmeram v razvitem svetu, kakor tudi v deželah v razvoju. Tako bi organi in posamezniki lahko veliko pripomogli pri uresničevanju gospodarske in splošne družbene stabilizacije.

(Dalje na 2. strani)

Konferenca o produktivnosti

27. in 28. oktobra 1982 je bila v Bečičah v Črni gori organizirana Konferenca o produktivnosti '82 na temo: "POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI KOT FAKTOR KONKURENČNE SPOSOBNOSTI NA SVETOVNEM TRŽIŠČU". Konferenca se je udeležila preko 200 udeležencev iz organizacij združenega dela, znanstvenih in strokovnih institucij, fakultet, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter drugih, ki so poslušali in vsestransko proučili uvodne razlage in večje število poročil.

Po bogati razpravi, v kateri je sodelovalo več kot polovica prisotnih, je Konferenca sprejela naslednje sklepe:

Sklepi

1. Podpirajoč dolgoročni program ekonomske stabilizacije, v celoti in v njegovih delih, je potrebno izvršiti kvalitativni preobrat v družbenoekonomskem pristopu k uresničevanju politike večje in hitreje rasti produktivnosti dela v vseh organizacijah, skupnostih in sestavljenih oblikah združenega dela gospodarskih in družbenih dejavnosti, prav tako tudi v družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah. Osnovne značilnosti tega preobrata so: osmišljenost, organiziranost, dolgoročnost in stimulativnost v pristopu k reševanju nalog.

2. Neupravičeno nizka stopnja in počasna rast produktivnosti dela v primerjavi z razvitimi deželami danes predstavlja ne le omejevalni razvojni dejavnik ekonomskih odnosov s tujino, povečanja konkurenčnosti v izvozu in razreševanju nakopičenih ekonomskih problemov doma, temveč tudi eno od najpomembnejših političnih in idejnih vprašanj, ki upočasnjujejo razvoj samoupravnih odnosov in širijo prostor za delovanje pretiranih administrativno intervencijskih ukrepov organov družbeno-političnih skupnosti.

Zaradi tega se udeleženci konference o produktivnosti '82 prizadevamo za to, da se na široki osnovi in organizirano začne odstranjevanje vseh preprek pri iskanju novih poti za hitrejši razvoj produktivnosti dela in da se z delovno prizadevnostjo, znanjem, večino, sposobnostjo in angažiranjem vseh osmisli in uveljavi GIBANJE PRODUKTIVNOSTI DELA kot neposredni interes združenega dela ter da se širi produktivistični duh in način mišljenja za čim hitrejšo stabilizacijo tokov družbene reprodukcije.

3. Za enakopravno in večjo udeležbo v mednarodni menjavi je potrebno stalno iskanje najučinkovitejših poti za povečanje stopnje in tempa rasti produktivnosti dela v samoupravnih pogojih gospodarjenja. Uresničitev te zahteve je ključno vprašanje ekonomske stabilizacije in še posebej uravnoteženje našega negativnega stanja plačilne bilance.

Potrebno je izgraditi osmišljeno dolgoročno razvojno-selektivno politiko v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti. Le tako

se bomo uspešneje vključevali v procese mednarodne delitve dela ter sodelovali v mednarodni menjavi proizvodov in uslug na enakopravnih osnovah.

4. S tem, da sprejme vrednotenje dela po svetovnih merilih potrebnega družbenega delovnega časa za proizvodnjo enote proizvoda, mora Jugoslavija vstopiti v mednarodno konkurenčno borbo proizvajalcev in na tej osnovi uresničiti povečanje izvoza in zmanjšati avtarkične odnose v uvozu.

5. S selektivno politiko in planiranjem mora Jugoslavija postati priznani in specializirani izvoznik na svetovnem trgu. Potencialno izvozno gospodarstvo je treba posebej ekonomsko motivirati in dohodkovno stimulirati, tako da bi se na dolgoročnih osnovah usposobilo za produktivne rešitve, s tem pa bi okrepili njegovo konkurenčno sposobnost.

Za čvrstitev konkurenčne moči je potrebno razvijati produktivistične rešitve v vseh fazah reprodukcije, od razvijanja znanosti, izobraževanja, tehnološkega napredka, programiranja in projektiranja, strukturnega usklajevanja proizvodnje in proizvodnih dejavnikov, racionalizacije in tehničnega napredovanja, inovacij, razvijanja integralnega blagovnega in finanjskega marketing sistema — vse do zdravstva in kulture. To je pot, po kateri se da uresničiti večja in bolj specializirana proizvodnja, obogatiti izbor proizvodov, doseči sodobni design, kvaliteto in standard kvalitete proizvodov, zmanjšati stroške na enoto proizvoda in relativno stopnjo cen, krepiti poslovno moralo in osvajati nova tržišča za stabilen in trajen izvoz.

6. Produktivnost dela ne moremo več imeti za obradni dejavnik gospodarjenja, temveč kot sestavljen sistem skupnega družbenoekonomskega razvoja. Kot takšnega ga ne moremo prepustiti stihiji, ampak je potrebno z njim zavestno upravljati in ga planirati. Dvigovanje stopnje produktivnosti dela predstavlja osnovni vir ekonomskega napredka. Zaradi tega je potrebno intenzivirati znanstveno-raziskovalne, analitične in razvojne planomerske aktivnosti ter iskanje poti, metod in tehnik za večjo in hitrejšo rast produktivnosti dela ter zagotoviti, da bo sestavni del vseh družbenih in samoupravnih planov in programov dela in razvoja.

Z ukrepi razvojne, poslovne in ekonomske politike, kot tudi z drugimi, je potrebno razvijati mehanizme ekonomske prilase za optimalno izkoriščanje razpoložljivih človeških materialnih in naravnih zalog, da bi uresničili čim večjo in čim bolj kvaliteto proizvodnjo. Dohodek organizacij združenega dela mora biti pogojen predvsem z ustvarjeno produktivnostjo dela in s proizvodno ustvarjalnostjo.

7. Ključne družbenoekonomske probleme, kot so: rast produktivnosti, povečanje izvoza, zagotovitev tekoče proizvodnje in smeri razširjene reprodukcije, planski razvoj, cenovni odnosi in tehnološki napredek, delitev dela, združevanje dela in sredstev — vse to mora v prvi vrsti reševati samo združeno gospodarstvo z oblikovanjem reprodukcijjskih kompleksov in skupnosti za poslovno-plansko sodelovanje.

Gospodarske zbornice kot višje oblike asociacij združenega dela morajo postati glavni iniciatorji spodbujanja in napredovanja aktivnosti za nastanek in funkcioniranje reprodukcijjskih kompleksov na dohodkovnih osnovah. V prvi fazi morajo te aktivnosti zajeti predvsem naslednje gospodarske dejavnosti: energetika, bazična kemija, kmetijstvo in turizem.

8. Z večjim materialnim in moralnim vrednotenjem delovnih rezultatov, znanja in sposobnosti je potrebno uveljaviti motivacijski sistem za produktivno delo in uveljavljanje iniciative v neprekinjenem procesu stalnih potreb po no-

vih racionalizacijah in inovacijah ter uresničitve nujne standardne delovne in tehnološke discipline.

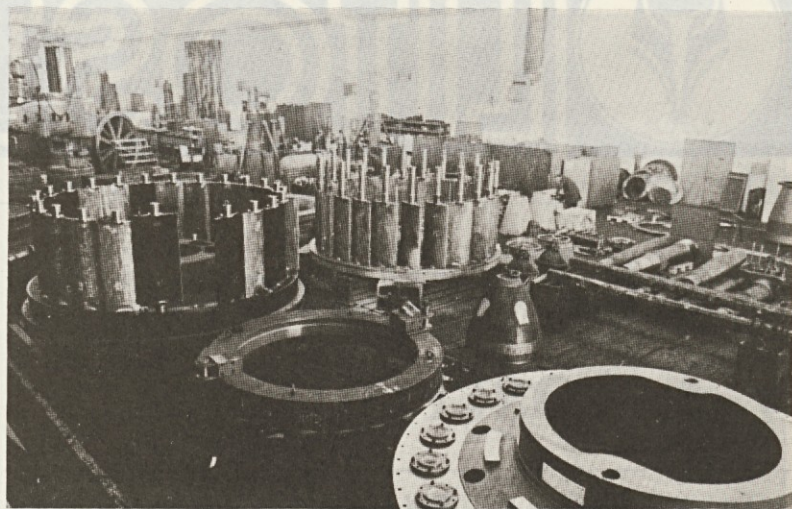
9. Kompleksen proces odločanja v našem sistemu samoupravljanja zahteva ustrezno racionalizacijo. Tako bi prednosti tega sistema prišle do polnejšega izraza in bi se hitreje in bolj učinkovito ustvarili pogoji za popolnejši vpliv združenih delavcev na odločitve o poslovanju in razvoju. Prav tako je potrebno doseči večjo kvaliteto odločanja s povečanjem odgovornosti, izobraženosti, informiranosti in motiviranosti vseh delavcev v tem procesu.

Konferenca ugotavlja, da se mora v interesu razvoja sistema socialističnega samoupravljanja prekiniti s socializacijo nedela in ponovno uveljaviti individualno odgovornost pri izvrševanju vseh samoupravnih opravil in nalog.

10. Čeprav mora odgovornost za rast produktivnosti dela nositi vsak posamezen delavec, je potrebno poudariti nujnost ustrezne delitve dela na nivoju proizvodno-poslovne funkcije (kompleksna opravila napredovanja produktivnosti dela se morajo tudi profesionalizirati). Zato so potrebni tudi ustrezni specializirani kadri v organizacijah združenega dela, ki so sposobni razvijati in uporabljati znanstveno-tehnične dosežke in metode organizacije dela.

Potrebno je ponovno oživiti delo specializiranih institucij — zavodov za produktivnost dela, v katerih bi potekala znanstveno-strokovna raziskovanja in sistematske primerjave doseženih rezultatov. Ti zavodi bi bili usposobljeni za dajanje ustrezne strokovne pomoči organizacijam združenega dela na tem področju.

11. Z izgrajevanjem informacijskega sistema za merjenje, primerjavo in analiziranje produktivnosti dela je potrebno uveljaviti pozitivne izkušnje in dosežke v organizacijah združenega dela, poudarjati najbolj produktivne dosežke in organizirati prenašanje zna-

Izdelava opreme za prvi dve turbini HE Solkan gre h kraju in vse kaže, da se bo prvi agregat zavrtel še letos — če, seveda, ne bo prišlo kaj vmes ... (Foto: E. L.)

nja in spoznanj o takšnem sistemu in metodah dela na čim večje število drugih organizacij.

12. Organizacije združenega dela morajo razreševati osnovne napake v svoji organizacijski ureditvi in zmanjševati nepotrebno režijo in administracijo v korist proizvodnega in kreativnega razvojnega dela. Tudi nezadostna organiziranost institucij zunaj gospodarstva na vseh nivojih družbenega organiziranja v veliki meri negativno vpliva na stopnjo produktivnosti gospodarstva in konkurenčnosti naših proizvodov na mednarodnem tržišču. Zaradi tega se konferenca zavzema tudi za zmanjšanje nepotrebne družbene režije, večjo kvaliteto njenih uslug in še posebej za večjo učinkovitost pri delu organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti.

13. Konferenca poudarja nesprenjemljivost in nevarnost trditve, da so osnovni vzroki za zaostajanje produktivnosti povezani s pomanjkanjem kvalitetnih resursov. To namreč

onemogoča ugotavljanje resničnih povzročiteljev neproduktivnega izrabljanja razpoložljivih resursov in odstranjevanje subjektivnih slabosti v poslovanju in razvoju.

Zaradi tega se je zbor odločil, da bo prihodnja konferenca o produktivnosti posvečena iskanju poti in rešitev za produktivno izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti.

14. Udeleženci Konference o produktivnosti '83 se obvezujejo, da bodo vse organizacije in organizatorji konference čim prej začele reševati naloge, ki izhajajo iz teh sklepov. V tem smislu bo izvršena ustrezna delitev dela med organizatorji, tako, da bo konkretno uresničevanje dejavnosti pravočasno programirano. Organizacijski odbor bo koordiniral aktivnosti in proučil realizacijo sklepov ter o tem poročal na Konferenci o produktivnosti '83.

Udeleženci Konference o produktivnosti '82

Koliko deviz nam bo ostalo v letu 1983?

Pred nekaj dnevi sta zagledala luč sveta dva izredno važna dokumenta, ki sta razgibala vsa politična telesa v republikah in pokrajinah. To sta "Družbeni dogovor o oskrbi in porabi deviz za plačanje prioritetnega uvoza odrejenih proizvodov" in "Enotni kriteriji" iz člena 69.a Zakona o deviznem poslovanju s tujino za 1983. leto.

— **Družbeni dogovor** — je nastal ob upoštevanju težav neprestanega pomanjkanja nekaterih proizvodov, ki imajo prioritetni značaj oskrbe prebivalcev v letošnjem letu. Verjetno ni potrebno dosti razlage, za katere proizvode gre, stopite samo v trgovino in vprašajte za kavo, pralne praške itd. Poleg teh v naši republici skoraj edinih proizvodov, ki jih primanjkuje, je v nekaterih drugih republikah položaj še težavnejši. Dogovor daje smernice in konkretne predloge za razreševanje uvoza surovin za proizvodnjo zdravil in nekaterih zdravil, ki jih ne izdelujemo pri nas. Rešuje tudi problem uvoza umetnih gnojil, ribje moke, sladkorja, surove kave in surovin za pralne praške.

Predviden je tudi nakup olja, pšenice, masla, limon, soje itd. iz blagovnih kreditov, ki so že več ali manj dogovorjeni. Dogovor natančno določa, koliko ima vsaki od navedenih proizvodov na razpolago sredstev, ki so le delež celotnega zahtevka. Devizna sredstva za nakup teh proizvodov v višini 300 mio US \$ bo oskrbela Narodna banka Jugoslavije iz odkupa v menjalnicah in jih dala na razpolago pooblaščenim bankam. Ocenjuje se, da je delež teh deviz samo 40 odstotkov potrebnih sredstev, zato dogovor zahteva od organizacij, ki bodo uvozile, njihovo okoli 60-odstotno participacijo pri uvozu. Kratko rečeno: kdor bo imel toliko izvoznih poslov ali kompenzacij, da bo zagotovil svoj delež, bo dobil tudi delež od NBJ. Organizacijam, ki bi bile pooblašene za uvoz proizvodov široke

porabe, bi tudi ostalo 75 odstotkov vseh ustvarjenih prilivov.

— **"Enotni kriteriji"** urejujejo vse devizne tokove, ki izhajajo od izvoza na konvertibilno področje izvoza obvezno po zakonu odvajajo sredstva za potrebe federacije v višini 5 odstotkov, za potrebe uvoza nafte in premoga za koksiranje v višini 17 odstotkov in za devizne rezerve NBJ dodatne 3 odstotke prilivov. Vse gornje dajatve so izračunane na fiksnih podstavkah, ki so poznane vsaki delovni organizaciji. Po napolnitvi teh postavk delovna organizacija ni več dolžna izdajati deviz. Pri tem velja načelo, da delovna organizacija ne morem razpolagati z večjimi pravicami od 75 odstotkov prilivov, kar praktično pomeni, da je prisiljena prodati devize na enotnem deviznem trgu. Razporejanje deviz na delovne organizacije bi se izvršilo s samoupravnim sporazumom v splošnih združenjih gospodarske zbornice Jugoslavije in SISEOT. Te samoupravne sporazume je potrebno podpisati v prvem četrtletju letošnjega leta, ker pričnejo veljati kriteriji 1. aprila letos. Organizacije, ki v tem času ne bodo naredile razporeditve deviznega priliva, bodo po kriterijih oškodovane za okoli 20 odstotkov razpolaganja, kar je odvisno od odstotka deleža eksterne realizacije izvoza na konvertibilno področje.

Uporaba priliva ima naslednje prednosti:

— fiksne in garantirane obveze po mednarodnih konvencijah,

— reprodukcijjski material za izvoznike,

— reprodukcijjske potrebe za široko porabo,

— ostale reprodukcijjske potrebe izvoznika za prodajo na domačem ali drugem trgu (klirinškem).

V kriterijih je tudi rešen uvoz reprodukcijjskega materiala za izvoz na klirinško področje (vendar samo za mednarodne aranžmaje izvoza barvnih kovin).

Važno je vsekakor, da delovna organizacija, ki povečuje priliv za 20 odstotkov v primerjavi z letom 1982, ima pravico v celoti uporabiti priliv nad 20 odstotki. To povečanje deviznega priliva se bo ugotavljalo tri mesece skupaj.

Delovne organizacije, ki ustvarjajo devizni priliv na osnovi:

— vlaganja tujih oseb v domače organizacije,

— poslov dolgoročne kooperacije,

— izvajanju investicijskih del,

— kompenzacijskih poslov,

— poslov maloobmednjega prometa,

— poslov posredovanja in plačilnih škode iz zavarovanja,

— avansa po izvozu opreme in ladij,

ni potrebno plačevati del deviznega priliva za namene po "Enotnih kriterijih".

Do pričetka veljavnosti "Enotnih kriterijev" (1. 4. 1983) je seveda še vedno v veljavi sklep SISEOT o delitvi deviznega priliva: 8 odstotkov za potrebe federacije, 17 odstotkov za nafto, 10 odstotkov za plačevanje anuitet v republici in 8,51 odstotka za potrebe 13. člena (t.j. za široko porabo). Delovna organizacija torej razpolaga z okoli 56 odstotki deviznega priliva.

A. Kramer

Raif Dizdarević

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prisotni so nato spregovorili še o uresničevanju delegatskih odnosov. Ugotovili so, da so številni administrativni, pa čeprav nujni ukrepi, v nasprotju s samoupravljanjem. Prepričan sem, je dejal predsednik delavskega sveta DO tovariš Vulkán, da je samoupravno odločanje v delovni organizaciji na zadovoljivi višini, ne moremo pa trditi, da naši delegati povsod zares zavestno odločajo. Pravzaprav so danes težki časi tudi za nas samoupravljalce: vlada in drugi nam določajo večino pogojev, pod katerimi moramo potem gospodariti, kar je včasih zelo neugodno.

Ob koncu lahko ugotovimo, da smo bili v Litostroju počašeni s tako visokim obiskom. Prepričani smo, da bo predsednik Skupščine SFRJ stvari, ki jih je spoznal in doživel v Litostroju, koristno uporabil pri odpravljanju slabosti v delegatskem sistemu in odločanju, ki ni značilna le za zvezno skupščino, pač pa tudi za številne druge organe.

K. G.

Polovica v izvoz

Dokajšnja oseka v izvozu na konvertibilni trg v lanskem letu nas je resno opozorila, da brez občutno povečanega izvoza ne bo šlo. Pet milijonov konvertibilnih dolarjev priliva v letu 1982 sicer ni malo, toda vseka-

kor premalo, da bi zadostili našim potrebam. Pa tudi družba od nas pričakuje več. Več smo že ustvarili v letu 1981, in sicer sedem in pol milijona konvertibilnih dolarjev. In kako bo letos?

Po skoraj šestmesečnih pripravah usklajevanja in preverjanja podatkov v lanski drugi polovici leta smo lahko nekoliko zapisali v gospodarski načrt za leto 1983 naslednje vrednosti za realizacijo:

	000 din	%
Konvertibilni trg	995.400.-	17,0
Klirinški trg	1,715.600.-	29,5
Domači trg	3,115.000.-	53,5
Skupno	5,826.000.-	100,0

Navedeni gospodarski načrt so obravnavali vsi delavski sveti, tudi delavski svet delovne organizacije, ki ga je potrdil 28. decembra 1982. Morda bi tokrat dodali h gornjim podatkom še nekatere informacije. Načrtujemo, da bomo izvozili skoraj polovico (46,5%) vrednostne realizacije, od tega 17% na konvertibilni trg.

Na konvertibilni trg bomo predvidoma izvozili:

Črpalke	za 4,4 milij. US \$
Talna transportna sredstva	za 4,1 milij. US \$
Turbine	za 3,3 milij. US \$
Žerjave	za 3,0 milij. US \$
Preoblikovalne stroje	za 1,0 milij. US \$

Skupno: za 15,8 milij. US \$

Na klirinški trg bomo predvidoma izvozili za sedaj dvakrat večjo vrednost:

Reduktorje	za 12,7 milij. Cl.\$
Preoblikovalne stroje	za 11,5 milij. Cl.\$
Žerjave	za 6,0 milij. Cl.\$
Dizel motorje	za 1,6 milij. Cl.\$

Skupno za 31,8 milij. Cl.\$

Odnos med domačo in tujo valuto naj nas ne moti, kajti ta se spreminja skoraj vsak dan. Pomembneje je, da odgovorimo na vprašanja, ali so naši načrti pokriti s konkretnimi naročili. Odgovor je

potrđen, zato si oglejmo naše obveznosti po vrstah proizvodov.

Pri črpalakah moramo dokončati kompletno naročilo za 3 črpalne postaje Kirkuk v Iraku ter nekaj rezervnih delov za Indijo.

Zelo pomembno mesto so pri našem izvozu zavzela **talna transportna sredstva**. Že lansko leto so ustvarila med našimi vrstami proizvodov drugi največji konvertibilni priliv v višini milijon tristotisoč dolarjev! Zato je načrtovana vrednost izvoza v letu 1983 dokaj konkretna naloga. Največja naročila smo pridobili v Iranu, manjša pa tudi v Libiji, Tanzaniji, Iraku, Nigeriji in ČSSR.

Pri **turbinah** bo tudi v letu 1983 predstavljala osrednje izvozno naročilo dobava 6 Kaplanovih turbin in ostale opreme za HE Haditha v Iraku. Nič manj pomembna pa ni zaključitev naročil za HE Swan Lake v Združenih državah Amerike in HE Tis Abay v Etiopiji, kakor tudi dobava rezervnih delov za hidroelektrarne, ki smo jih zgradili pred leti v Nepal, Keniji, Novi Gvineji, Indiji itd. To so zelo pomembna in poslovno obvezujoča naročila, po drugi strani pa njih konvertibilni devizni priliv prav blagodejno vpliva na nas, čeprav z manjšimi zneski.

Pri **žerjavih** moramo na konvertibilni trg dobaviti opremo za že omenjeni naročili HE Haditha in ČP Kirkuk, poleg tega pa tudi "preizkusno" naročilo Framatome-Francija.

Mnogo obsežnejše obveznosti pri dobavi žerjavov imamo na klirinškem trgu. Spoštovanja vredni polarni žerjavi za jedrske elektrarne zavzemajo tudi v letu 1983 v našem proizvodnem programu pomembno mesto. V glavnem jih dobavljamo v ZSSR.

Na klirinškem trgu predstavljajo največjo postavko v našem gospodarskem načrtu **reduktorji in mehanizmi**. Naročila zanje predstavljajo za nas velike obveznosti, a tudi velik interes. S kvaliteto in rokovno realizacijo teh naročil bomo vsekakor obdržali zaupanje kupca iz ZSSR.

Iz prikaza izvoza na tabeli predvsem na klirinškem trgu izstopajo tudi **preoblikovalni stroji**. Načrtovane vrednosti so vse pokrite s konkretnimi naročili, kupci so

predvsem iz ZSSR. Na konvertibilnem trgu pa smo žal iz leta v leto različno uspešni. Zato pa je načrtovana vrednost pri konvertibilnem izvozu preoblikovalnih strojev tudi edina postavka v gospodarskem načrtu, za katere v tem trenutku ne moremo trditi, da je pokrita z naročili. Obravnavamo pa nekaj obetavnih ponudb.

Tako smo bežno preleteli obstoječa konkretna naročila. Nismo šli sicer v podrobnosti, kajti naš osnovni namen je bil ta, da podkrepimo naše načrtovane izvozne vrednosti ter da zainteresiramo vse sodelavce za izpolnitev naših poslovnih obveznosti do kupcev. To namreč v dokajšnji meri rešuje

Kako smo gospodarili

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega prihodka v letu 1982 v primerjavi z letom 1981.

Splošna ocenitev je, da smo z doseženimi poslovnimi rezultati lahko zadovoljni, saj smo poslovali v težkih pogojih.

Glede na trenutni položaj celotnega gospodarstva, tudi naši delovni organizaciji že v začetku leta 1983 ne bo lahko.

Še vedno ostaja osnovno vprašanje, kje je mesto in vloga Litostroja v perspektivi celotnega gospodarstva, katero ima kot osnovno nalogo v letu 1983 povečanje izvoza na konvertibilno tržišče za okoli 20 odstotkov, kar pomeni organizacijsko, sistemsko in plansko usmerjanje celotnega gospodarstva, tudi naše delovne organizacije.

Žal v praksi opažamo, da te naloge niso enostavne. Potrebna je preorientacija (proizvodnje in tržišča) v smislu priprave, potrebne so številne spremembe, katere bi naš gospodarski sistem moral prenesti, da bi bile omenjene naloge realne in dosegljive.

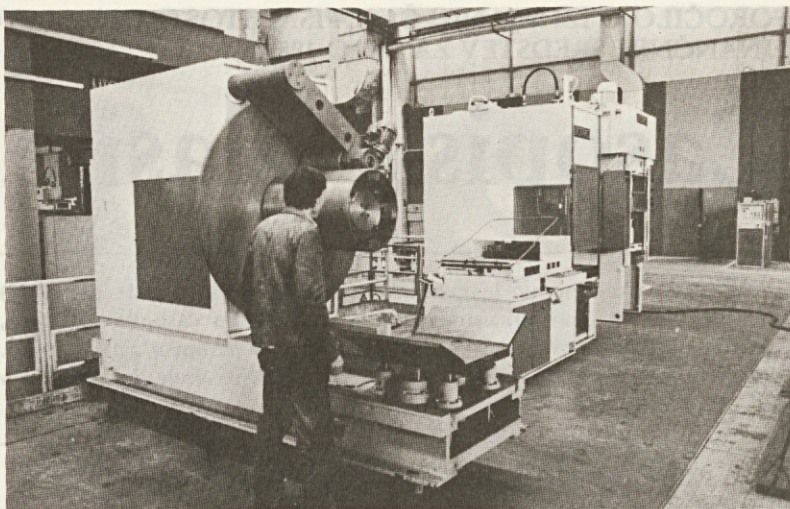
OBRAČUN USPEHA ZA LETO 1982

Tudi ocenjevanje doseženih rezultatov v razmerah, ko so potrebe izredno velike, ni lahka naloga, kajti še tako dober rezultat v primeru, da ne pokrije potreb, je mogoče oceniti kot slab rezultat. Vendar menimo, da bi bila taka ocena nerealna. Kot smo že rekli je Litostroj sestavni del svetovnega in jugoslovanskega gospodarstva, katerega težka situacija ima močan vpliv na poslovanje Litostroja. Brez dvoma je gospodarska kriza v svetu ter težka devizna in likvidnostna situacija Jugoslavije pogojevala določeno stanje, v katerem so se že in se še bodo številne gospodarske organizacije znašle v izgubi, na meji sposobnosti obstoja, nekatere pa tudi v izjemno ugodnem položaju. Z rezultatom, ki ga je Litostroj dosegel ob poslovanju leta 1982, prav gotovo ne moremo govoriti o eni ali drugi skrajnosti, lahko pa z gotovostjo trdimo, da je dosežen rezultat dovolj čvrsta osnova za oceno, da je Litostroj taka organizacija združenega dela, s katero naše jugoslovansko gospodarstvo lahko računa. Če smo namreč tekom leta 1982 kljub

— znižanju neto deviznega efekta pri izvozu na konvertibilno področje s 65% na 30%;

— zaostreni kreditno-monetarni politiki, katere posledica je bila tudi začasna ustavitev investiranja v našo jeklolivarno;

— izredno slabi preskrbljenosti jugoslovanskega trga z nekaterimi vrstami reprodukcijskih materialov; — pa tudi našim notranjim objektivnim ali subjektivnim slabostim uspeli realizirati dosežene

Hidravlični odvijalnik ONE-630-6300 za odvijanje pločevine

tudi našo trenutno najaktualnejšo problematiko — ustvariti konvertibilne devize za potreben uvoz

reprodukcijskega materiala in ostalih obveznosti.

V. N.

rane OD v višini 969 milijonov din, kar je 31% v primerjavi z letom 1981.

6. Iz čistega dohodka pokrivamo **stanovanjski sklad** skupne porabe v višini 62 milijonov din, kar je **25% več kot leto poprej** — skladno z izplačanimi OD — in 13% pod planom.

7. Za **sklad skupne porabe za druge namene** predlagamo, da se izdvoji 131 milijonov din, kar predstavlja z družbenim dogovorom za leto 1983 predeljeno vsoto din na zaposlenega, povečano za financiranje stanovanjske izgradnje, stanovanjsko-komunalne dejavnosti, družbeno prehrano do višine 900,00 din na mesec za neproizvodne delavce ter vračila v preteklosti najetih kreditov za financiranje objektov družbenega standarda, česar družbeni dogovor ne omejuje.

8. V **rezervni sklad** namenjamo 50 milijonov din, kar je **48% več kot v letu 1981**.

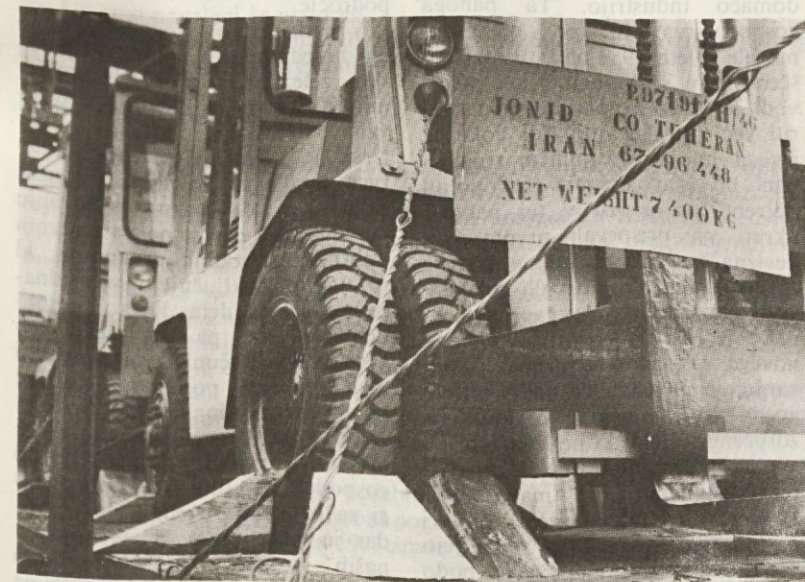
9. V **poslovni sklad** za obvezna posojila izdvajamo 51 milijonov din, kar je **58% več kot v letu 1981**.

10. V **poslovodni sklad za razširitev materialne osnove dela** namenjamo 108 milijonov din, kar je sicer močno pod planom, vendar bistveno več kot leto poprej.

11. In še podatek o **vrednosti zalog** nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ki znaša koncem leta 1982 1611 milijonov din, kar je v primerjavi s stanjem konec leta 1981 **26-odstotno povečan obseg**. V primerjavi z rastjo vrednosti zalog med letom 1981, ko so se le-te povečale za 68%, pomeni to vsekakor pozitivno smer v prizadevanjih za večjo kompletiranost in zniževanje angažiranja sredstev. Če ob tem upoštevamo še devizne težave, ki so nam tekom leta 1982 marsikdaj onemogočale še boljše kompletiranost in finalizacijo, smo z doseženim lahko res zadovoljni.

Nič kaj nova ne bo ugotovitev, ki jo ob zaključnem računu za leto 1982 lahko postavimo. Ob vseh težavah, ki so nas spremljale tekom leta 1982 je dosežen rezultat kljub vsemu dober. Zato lahko toliko bolj z gotovostjo trdimo, da bi bil še veliko boljši, če bi te težave hitreje in uspešneje reševali. Res je sicer, da so nekatere ovire za doseg še boljšega rezultata izven naše moči reševanja, res pa je tudi, da bomo morali odpraviti določene slabosti. Pri tem gre predvsem za dve področji, od katerih uspešnega reševanja je odvisen naš še boljši jutri. Prvo področje je konvertibilni izvoz, za katerega bo potreben še veliko agresivnejši in kvalitetnejši nastop na tujem trgu, drugo področje pa so še vedno naše notranje slabosti. Te pa bomo odpravili samo s še več spoštovanja medsebojnih dogovorov, sprejetih obveznosti in intenzivnega dela.

T. Ž in D. N.

Tako čvrsto so naši delavci pritrdili vseh 23 viličarjev, ki so se z vlakom odpeljali v Iran. Prišlo je sicer do neprijetnega in zelo formalnega zapleta pri samem načinu natovarjanja, vendar smo to, že tretjo pošiljko za Iran oddali iz rok konec januarja še vedno v dogovorjenem roku. (Foto: O. Zagoričnik)

POROČILO O IZHAJANJU ČASOPISA LITOSTROJ ZA LETO 1982 TER PROGRAM UREDNIŠKE POLITIKE IN FINANČNIH SREDSTEV ZA LETO 1983

Časopis - glasilo delavcev

V skladu z zakonom o javnem obveščanju (Uradni list SRS št. 7/1973) in s 16. členom pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa Litostroj, objavljamo, kot že vrsto let, osnovne podatke o časopisu za leto 1983. Hkrati objavljamo tudi kratko analizo izhajanja in urejanja časopisa v letu 1982.

Časopis v letu 1982

Tudi v letu 1982 sta v Litostroju izhajali dve vrsti rednih publikacij — časopis Litostroj ter Interne informacije. Obe publikaciji sta mesečnika in sta izšli dvanajstkrat.

Dvanajst številčk časopisa je v lanskem letu obsegalo 154 strani, objavljenih je bilo nekaj čez tristo člankov in drugih prispevkov, 460 ilustracij — predvsem fotografij (392) in karikatur (43). Povprečno je bilo v vsaki številki objavljeno 26 člankov ter 38 ilustracij, kar je zahtevalo sodelovanje 20-30 različnih avtorjev pisanega in slikovnega gradiva.

Kljub temu, da je objavljene prispevke in članke težko porazdeliti po posameznih področjih, saj je prepletanje in poseganje v različna (čeprav sorodna) področja dokaj pogosto, smo izvedli okvirno vsebinsko analizo objavljenih prispevkov.

Izločili smo nekaj pomembnejših in pogostejših vsebinskih sklopov, porazdelili mednje objavljene tekste ter tako prišli do naslednjih podatkov:

	prispevkov
— Proizvodna in gospodarska problematika	68
— politika v ožjem in širšem smislu	31
— strokovni članki	17
— poročila s terena	9
— šport in rekreacija	32
— kulturni, literarni in humoristični prispevki	32
— pogovori z delavci	17
— zdravstvena in socialna problematika	11
— ostali prispevki in informacije	98

S k u p n o:

315

Poleg navedenih prispevkov pa je bilo objavljeno še večje število krajših informacij, osmrtnic, obvestil o upokojitvah, zahval in čestitk.

Uredniško politiko časopisa Litostroj je ves čas spremljal in usmerjal uredniški odbor. Na dvanajstih rednih sejah smo obravnavali in ocenjevali posamezne številke časopisa ter pripravljali okvirne načrte za vsakokratno izdajo. Ugotovitev uredniškega odbora je bila, da je časopis na dovolj visoki ravni, da so bile posamezne številke dovolj zanimive in primerne ter da prispevki posegajo na vsa področja življenja in dela v Litostroju. Uredniški odbor je bil tudi mnenja, da je vsebinsko in tehnično med boljšimi tovrstnimi časopisi. Proti koncu leta je bil na seji uredniškega odbora izrečen predlog, da bi bilo koristno objavljati večje število strokovnih člankov. Kako bi se ti strokovni članki objavljali (v časopisu kot priloge ali kot posebne izdaje), pa se uredniški svet ni uspel dogovoriti. Tako se bomo s tem problemom spoprijeli v letu 1983 in ga poizkušali čim bolj razrešiti. Ker pa sta mnenje in ocena uredniškega odbora le mnenje manjšega dela zaposlenih, povratne informacije-mnenja večjega števila bralcev o informativni dejavnosti našega centra pa nimamo, bomo v letu 1983 izvedli anketo, katere rezultati naj bi nas usmerjali v nadaljnjem delu in uredniški politiki našega glasila.

V minulem letu je prišlo tudi do sprememb v zvezi z glasilom SOZD Združeni proizvajalci strojne opreme, ki je prenehal izhajati kot priloga našega časopisa in je od druge polovice leta 1982 samostojno glasilo Združenih proizvajalcev strojne opreme.

Uredništvo je sodelovalo tudi pri nastanku publikacije, ki je kot posebna priloga glasila Titovih zavodov Litostroj izšla ob 35. obletnici delovne organizacije v 12.000 izvodih.

V stikih z javnostjo smo spremljali prispevke o naši delovni organizaciji v jugoslovanskem tisku, radiu in televiziji ter po potrebi reagirali na netočne podatke ali informacije. Najpomembnejše vesti iz naše delovne organizacije smo redno posredovali javnim sredstvom obveščanja:

— RTV Ljubljana, Radiu Ljubljana, Radiu Glas Ljubljane, Tanjugu, Delu, Ljubljanskem dnevniku, Privrednem pregledu, Delavski enotnosti, Komunistu, Borbi, Vjesniku, Časopisu ZPS, Javni tribuni in drugim.

V delu uredništva in uredniškem odboru smo opisali le osnovne oziroma glavne naloge, ki smo jih v skladu s programom dela opravljali v preteklem letu.

Časopis v tem letu

Časopis Litostroj bo v skladu s samoupravnimi in splošnimi akti delovne organizacije in programom dela konference osnovnih organizacij sindikata Titovih zavodov Litostroj tudi v letu 1983 sestavni del sistema obveščanja delavcev v naši delovni organizaciji. Dopolnjena temeljna vsebinska zasnova časopisa, ki jo je v marcu 1980 sprejel delavski svet delovne organizacije, bo tudi v letu 1983 osnova za izdajanje in urejanje našega glasila. Osnovno vodilo uredniške politike je, da je časopis Litostroj družbeno angažirano glasilo, ki mora nenehno sooblikovati samoupravno socialistično zavest delavcev Litostroja ter izhajati iz njihovih interesov in prizadevanj, tako da lahko dejansko obvladujejo svoj družbenoekonomski položaj ter pogoje in sadove svojega dela. Tako delavec ni zgolj pasivni prejemnik, temveč in predvsem vir informacij ter aktiven dejavnik v procesu obveščanja. Časopis mora biti dostopen slehernemu delavcu, odprta za pobude, mnenja, ocene, predloge in kritike. S kritičnim vrednotenjem in komentarji si prizadeva preseči golo navajanje podatkov in dogodkov kot navidezno objektivno obveščanje ter onemogočati pristransko ocenjevanje in informiranje, ki je kot takšno dezinformiranje in zavajanje.

Na sestanku uredniškega odbora smo se dogovorili tudi konkretnije o rubrikah in uredniški politiki v letu 1983.

Na prvi strani bo kot do sedaj **uvodnik** — krajši aktualen in angažiran prispevek, napoved ali apel ter **vodilni članek**. V vodilnem članku naj bi bila obdelana najaktualnejša tema z različnih področij življenja in dela v delovni organizaciji (proizvodnja, delovanje tozdov, plani, samoupravljanje, izvoz ali podobno). Uvodniku bodo sledili prispevki, posvečeni

delovanju družbenopolitičnih organizacij, političnemu delovanju v delovni organizaciji (ZK, ZSMS, sindikati itd.). Na naslednjih straneh bodo objavljene vesti ter komentarji o delovanju in sklepih s področja samoupravljanja. Temu pa bodo sledile različne informacije in zapisi o gospodarjenju in proizvodnji v tozdih in delovni organizaciji, prav tako pa tudi znanstveni in drugi strokovni prispevki:

V časopisu bodo našle svoje mesto tudi naslednje bolj ali manj uveljavljene **redne rubrike**: Portret, Jezikovni ostružki, Okrogla miza, Intervju, Odmevi, Mnenja, Vesti iz proizvodnje itd. Občasno bomo objavljali prispevke z naslednjih področij:

- socialna politika in skrb za delavce,
- stanovanjska politika,
- varstvo in zaščita delavcev pri delu,
- ljudska obramba in družbena samozaščita,
- šport, rekreacija, počitnice, izleti, ekskurzije, potovanja,
- kultura (delovanje in spodbujanje delovnih društev in sekcij, razne prireditve),
- zdravje in skrb za zdravje delavcev,
- delovanje SOZD Združeni proizvajalci strojne opreme in sodelovanje z drugimi delovnimi organizacijami na različnih področjih,
- mednarodno sodelovanje (ČSSR, ZSSR itd.),
- inventivna dejavnost,
- ohranjanje tradicij NOB,
- pomembnejši dogodki v delovni organizaciji in izven nje v preteklosti (kronika), kot se jih spominjajo naši delavci (npr. Tito v Litostroju, kako smo gradili Litostroj ...).

(Dalje na 5. strani)

Za večjo storilnost

V sredo 19. januarja je v našo delovno organizacijo prispel na krajši obisk Strašo Hristov, predsednik predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije. Spremljala sta ga Jurij Levičnik, podpredsednik zvezne gospodarske zbornice, ter Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije.

Tovariš Hristov si je v spremstvu generalnega direktorja Mirka Jančigaja najprej ogledal proizvodne obrate naše delovne organizacije, v nadaljevanju obiska pa je bil v prostorih tozda TVN zanimiv razgovor o predlogih gospodarske zbornice Jugoslavije za devizno poslovanje v letu 1983.

Temu razgovoru so prisostvovali še predsednik splošnega združenja kovinske industrije Slovenije tovariš Lipovž ter predsednik kolektivnega poslovnega organa sozda slovenskih železarn Igor Uršič. Iz Litostroja pa so poleg generalnega direktorja sodelovali še Darinko Kolbl, Jože Šturm, Leopold Nadlišek, Boris Letnar, Jurij Vulkan, Pavle Stupnikar in Alfred Kramer.

Kot uvod v razgovor je Mirko Jančigaj prisotne najprej seznanil s sedanjim ekonomskim položajem Litostroja in našimi dosežki na domačem in na tujem trgu v preteklem letu ter našimi načrti za leto 1983. Poudaril je, da je bilo leto 1982 za nas izjemno naporno zaradi pomanjkanja deviznih sredstev za izvoz nekaterih izdelkov in reproduksijskih materialov za proizvodnjo. Podrobneje je tovariš Jančigaj seznanil prisotne z našim načrtovanim izvozom na konvertibilno in na klirinško področje. Obrazložil je tudi naša pričakovanja in potrebe po uvozu reproduksijskih materialov in s tem

potrebnih deviz za leto 1983. Jasno je tudi povedal, da bi moral novi nastajajoči zakon o deviznem poslovanju opredeliti za leto 1983 za kovinskopredelovalno industrijo in s tem tudi za našo DO najmanj 50 odstotkov deviznih sredstev za realizacijo našega dokaj optimističnega izvoznega načrta za leto 1983.

Kot vemo, smo v Litostroju z letnim načrtom 1983 predvideli več kot trikrat večji izvoz na konvertibilno področje kot v letu 1982. Vrednost tega tega izvoza je 16 milijonov dolarjev, izvoz na klirinško področje pa je ostal približno na lanski ravni. Skupno bomo torej v letu 1983 skoraj polovico proizvodnje prodali na tujem trgu, od koder bomo pridobili tudi polovico načrtovanega dohodka.

V nadaljevanju je spregovoril tovariš Hristov, ki je pohvalil naša prizadevanja za povečanje izvoza. Poudaril pa je, da je še veliko premalo izvoza v celotnem kovinskopredelovalnem kompleksu Jugoslavije, saj še vedno zaostaja za načrtovanjem, kakor tudi z nadomeščanjem uvoza opreme za domačo industrijo. Ta panoga gospodarstva bi po njegovem morala v letu 1983 ob boljši izkoriščenosti in s kvalitetnejšimi proizvodi ter z večjo storilnostjo ustvariti več kot dve milijardi dolarjev izvoza na konvertibilnem trgu. S tem bi vsaj deloma zadovoljili potrebe po uvozu v tej panogi, hkrati pa prispevali prepotrebna devizna sredstva za skupne potrebe za uvoz nafte in drugih artiklov široke porabe.

Ko je Hristov govoril o pomenu novega zakona o deviznem poslovanju, je povedal, da bodo najtežje gospodarile tiste organizacije združenega dela, ki ne izvažajo, pa vendar potrebujejo devize za uvoz reproduksijskih materialov. Poudaril je tudi nujnost, da pri nastajanju tega zakona sodelujejo predstavniki gospodarstva, ki bodo morali v okviru gospodarskih zbornic republik in v okviru zvezne gospodarske zbornice uskladiti izvozne možnosti in potrebe po devizah v vseh proizvodnih panogah. Novi predlogi bodo morali biti

usklajeni v okviru posameznih gospodarskih panog, še bolj pa bi bilo, če bi se dalo uskladiti potrebe po devizah v okviru posameznih proizvodnih grupacij industrije, vezane na njihov izvoz.

Naše gospodarstvo si tudi premalo prizadeva za povečanje izvoza v dežele v razvoju, kar se negativno odraža v skupni zunanjetrgovinski menjavi.

V razgovor se je vključil tudi Marko Bulc, ki je potrdil, da je sedanje stanje tudi stanje celotnega slovenskega izvoza v dežele v razvoju preskromno. Deloma je za to krivo pasivno obravnavanje tega trga, deloma pa tudi naša toga kreditno-monetarna politika. Zvezni izvršni svet si bo moral skupno z Gospodarsko zbornico Jugoslavije prizadevati za elastičnejše urejanje odnosov za sodelovanje z deželami v razvoju.

Predsednik Gospodarske zbornice Slovenije je govoril tudi o kovinskopredelovalni industriji, ki bi se v sedanjem stanju morala zadovoljiti s 50 odstotki ustvarjenih deviznih sredstev za svoje potrebe, kakor tudi z združevanjem deviznih sredstev za železarne in druge proizvajalce reproduksijskih materialov. Tak odnos bi v danem položaju zadovoljil potrebe po uvozu v tej gospodarski panogi, vendar le pod pogoji, da uresniči začrtan izvoz na konvertibilno področje.

V nadaljevanju pogovora je stekla beseda tudi o položaju slovenskih železarn in njihovih problemih v odnosu do kovinskopredelovalne industrije Slovenije. Igor Uršič je v imenu slovenskih železarn predlagal, da bi moral novi zakon o deviznem poslovanju opredeljevati devize po posameznih dobrih proizvodnih programih, ki se ugodno vključujejo v mednarodno delitev dela. Kvoto pridobljenih deviz pa bi delili po ekonomski računici in udeležbi vseh področij posamezne panoge od surovin do finalnih proizvodov.

Ob koncu razgovora so se vsi prisotni strinjali, da so pogoji gospodarjenja tudi v tej naši panogi za leto 1983 izredno težki, vendar je bilo rečeno, da je usoda v naših rokah. Nujno moramo uresničiti z resolucijo začrtani izvoz na konvertibilno področje. Predvsem pa bomo morali vsestransko dobro gospodariti!

K. G.

Delovna organizacija INTERTEHNA iz Beograda nam je ob praznovanju 30-letnice podelila plaketo za plodno in uspešno dolgoletno poslovno sodelovanje.

Izobraževanje v lanskem letu

V naši delovni organizaciji smo imeli konec preteklega leta 491 kadrovskih štipendij, od tega v našem izobraževalnem centru 417 štipendij, 74 štipendistov pa se izobražuje v drugih — srednjih, višjih in visokih šolah. Zanimivo pri tem je, da število štipendistov upada, saj je razpis štipendij v letu 1982 za 30 štipendij manjši v primerjavi z letom 1981. (Leta 1981 — 272 štipendij, 1982 pa 242.) Pri analizi vzrokov za upad izstopajo predvsem ugotovitve, da za določene poklice, kot so metalurg, varilec, elektroenergetik, ni zanimanja med kandidati, poleg tega pa je za določene poklice dovolj prosilcev za prvo zaposlitev, ki že imajo ustrezno strokovno izobrazbo (suficitarni poklici). Tretji možni vzrok za osip je zvišan cenzus za dohodek na družinskega člana.

Pri pregledu smeri študija štipendistov v našem IC ugotavljamo, da 34 učencev, ki se izobražuje za poklic strojnega tehnika, še ni v celoti razporejeno po tozidih ter da presega potrebe po teh kadrih, iz česar izhaja, da se bodo morali zaposliti (kljub večji strokovni usposobljenosti) na takrat razpoložljivih delih in nalogah.

Struktura učencev, ki bodo v letu 1983 zaključili šolanje, pa je naslednja:

- 35 učencev skrajšanega programa,
- 111 učencev srednjega programa,
- 1 študent višje šole,
- 7 študentov visoke šole.

Skupno število 154 je istočasno tudi število in struktura kadrov, ki bi jih morali v letu 1983 zaposliti na novo, oziroma jih zaposliti kot pripravnike.

ŠTIPENDISTI, KI SO V LETU 1982 KONČALI ŠOLANJE

Zunanji štipendisti

- 10 učencev oziroma študentov je zaključilo šolanje in se zaposlilo,
- 5 učencev oziroma študentov je prekinilo študij,

— 11 učencev oziroma študentov je odšlo na odsluženje vojaškega roka.

Učenci Izobraževalnega centra

- 79 učencev je zaključilo šolanje in se zaposlilo v Litostroju,
- 6 učencev se ni zaposlilo v naši delovni organizaciji,
- 4 učenci so odšli na odsluženje vojaškega roka, takoj ko so zaključili šolanje.

Pri odhodu štipendistov smo pri vseh, ki niso izpolnili pogojev iz pogodbe, uvedli postopek za povračilo stroškov študija. Tako dobljena vsota povračil je 1.130.127,45 din.

V izterjavi povračil so zajeti tudi delavci, ki so po končanem šolanju na lastno željo prekinili delovno razmerje, a niso izpolnili pogoja, da šolske obveznosti poravnajo z določeno dobo dela v naši delovni organizaciji.

Ob delu se letos na novo izobražuje 37 štipendistov in en štipendist Titovega sklada ter en štipendist na Politični šoli pri CK ZKS. V tej obliki študija imamo tako skupaj 223 delavcev, ki se izobražujejo v različnih smereh dopolnilnega izobraževanja. Podrobnejši pregled je razviden iz priložene tabele:

Pri tem ugotavljamo, da temeljne organizacije in delavski sveti posvečajo premalo pozornosti ustreznim razpisom, čeprav je njihov namen, da se prednostno zmanjšajo razlike med zahtevano in dejansko izobrazbeno strukturo zaposlenih. Zato bi morale temeljne organizacije prevzeti pobudo prijave za ta način študija, ne pa da je to prepuščeno iniciativi posameznikov.

Pri študiju ob delu opažamo, da mnogi študij zavlačujejo, oziroma da ne izpolnjujejo obveznosti do TOZD/DS iz različnih vzrokov, predvsem zato, ker študirajo na lastno iniciativo in ne spoštujejo določil Samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju.

Časopis - glasilo delavcev

(Nadaljevanje s 4. strani)

Poleg vsega že naštetega pa bomo objavljali veliko **krajših vesti** z vseh področij dela in življenja Litostroja, **humoristično-zabavne prispevke** — karikature, humoreske, šale, aforizme, križanke, razmišljamo pa tudi o novi rubriki, ki bi jo imenovali "Nepreverjeno", "Govori se" ali pa morda "PST!?" — kjer bi na zbadljiv ali šaljiv način objavljali različne govorce.

Objavljali pa bomo še naprej različne zahvale, obvestila, razpise, osmrtnice in rubriko Zdravo vojaki.

Tudi v letošnjem letu bomo izhajali enkrat mesečno, ob koncu meseca, kot smo navajeni že vrsto let.

Obdržali bomo isto obliko in format ter naklado 6.000 izvodov. Obseg bo variiral v skladu s potrebami — od 12 do 16 strani.

Kakšni bodo stroški za časopis?

Delavci delovne skupnosti skupnih služb skupnega pomena opravljamo številne naloge skupnega pomena za celotno delovno organizacijo. Nemoteno delovanje te delovne skupnosti omogočajo finančna sredstva, ki jih združujejo vse temeljne organizacije na podlagi dogovorjene svobodne menjave dela.

Iz tega vira se financira tudi izhajanje časopisa kot glasila delavcev Titovih zavodov Litostroj. Po planu za leto 1983 so za časopis Litostroj namenjena naslednja finančna sredstva:

1. Stroški tiskanja časopisa Litostroj z vsemi prilogi in publikacijami v tiskarnah izven DO	1.850.000,00
2. Predvideni avtorski honorarji za prispevke	360.000,00
3. Poštni stroški za distribucijo časopisa Litostroj po pošti	84.000,00
4. Lektoriranje prispevkov po posebni pogodbi	45.000,00
5. Raznašanje časopisa po posebni pogodbi	42.000,00
Skupni finančni načrt za leto 1983 znaša din	2.381.500,00

Osnovni podatki o izhajanju in urejanju časopisa Litostroj, o sestavi uredniškega odbora, o uredništvu ter urednikih, njihovih naslovih in telefonskih številkah ter o tiskarni so objavljeni v vsaki številki na desni strani časopisne glave, zaradi tega jih tukaj posebej ne navajamo.

Uredništvo

Največ nesporazumov je bilo okoli določila, ki ureja študijski dopust. Za 28. člen in 28/1, ki urejata to področje, je morala centralna komisija sprejeti enotno tolmačenje, ki se glasi:

— Študijski dopust za šolanje na srednji šoli je dva delovna dneva za posamezni predmet (izpit) in 15 delovnih dni za zaključni izpit, pri čemer ne smemo enačiti izpita predmeta v enem letniku z izpitom semestra, kajti na srednjih šolah se pojavlja, da je letnik (predmet) razdeljen na dva semestra, ki skupaj štejeta za opravljeni izpit.

— Za šolanje na višjih in visokih šolah je študijski dopust tri delovne dni za vsak izpit in 30 delovnih dni za diplomu.

— Pri podiplomskem študiju je dopust 5 delovnih dni za izpit in 60 delovnih dni za magisterij oziroma doktorat.

Ob tej priliki moramo pohvaliti študente ob delu, ki z uspehom in v predpisanih rokih poleg dela opravljajo v redu študijske obveznosti ter v roku končajo šolanje. Tako vsem štipendistom, ki so v letu 1982 uspešno zaključili šolanje, iskreno čestitamo in jim še naprej želimo veliko delovnih uspehov!

V letu 1982 je študij ob delu končalo 13 delavcev na srednjih šolah, 9 na višjih in dva delavca na visoki šoli. 12 delavcev je iz osebnih razlogov (bolezen, družina itd.) prekinilo študij, 8 delavcev pa je zapustilo delovno organizacijo pred dokončanjem študija.

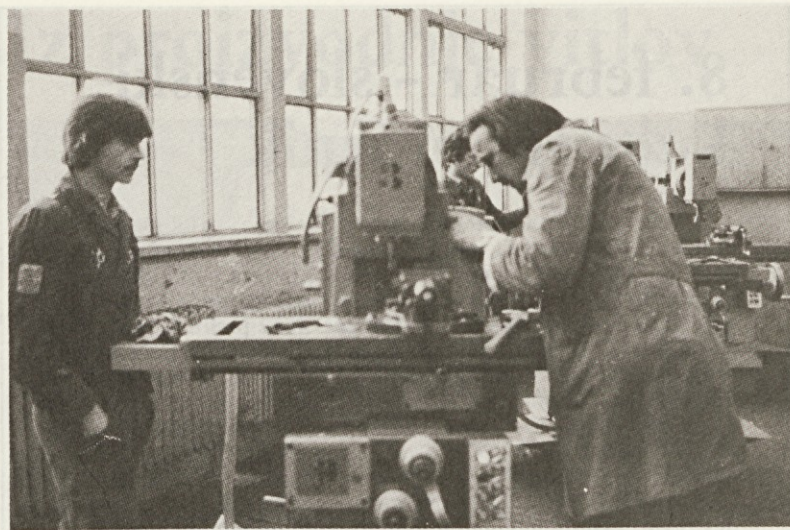
V letu 1982 smo zaposlili 35 pripravnikov, od tega 26 pripravnikov srednje šole, 7 višje in 2 visoke šole. Večinoma so bili to naši štipendisti. Do konca leta 1982 je uspešno opravilo strokovni izpit že 9 pripravnikov. Praviloma so bili zaposleni za nedoločen čas. V letu 1983 se nam obeta več novosti v zvezi z zaposlovanjem pripravnikov. Osnutek samoupravnega sporazuma o zaposlovanju predvideva, da se na tri novozaposlene delavce praviloma zaposli tudi dva pripravnika, hkrati s planom bomo morali opredeliti načrt zaposlovanja in število pripravnikov. Iz tega sledi, da bi morala delovna organizacija Litostroj v letu 1983 sprejeti približno 124 pripravnikov, pri čemer bi v to število všteli tudi absolvente našega IC.

V letu 1982 smo sprejeli na počitniško prakso 58 študentov in dijakov, ki so večinoma naši štipendisti in so po pogodbi dolžni opravljati počitniško prakso v naši delovni organizaciji. Vsem tistim, ki niso izvršili te pogodbene obveznosti, je komisija na ravni delovne organizacije predlagala, da se jim ukine štipendija med poletnimi počitnicami.

Zanimiv je tudi podatek o funkcionalnem izobraževanju v delovni organizaciji. V letu 1982 se je izobraževalo oziroma obiskovalo razne seminarje, posvete, tečaje, predavanja in podobno 1697 delavcev. 1222 delavcev je opravljalo funkcionalno izobraževanje v delovni organizaciji Litostroj, 475 delavcev pa v drugih izobraževalnih organizacijah.

Pri funkcionalnem izobraževanju nastopajo težave, ker nekateri tozdi pošiljajo delavce na izobraževanje brez dogovora s strokovno službo in s tem povzročajo težave tudi komisijam, ki o tem odločajo. Delavcu se odobri tečaj predno ga začne obiskovati, ne pa potem, ko ga je že opravil. Naknadna odobritev se pogosto pojavlja pri raznih jezikovnih tečajih, kar pa ni pravilno, niti ni v skladu s kadrovsko politiko.

V letu 1983 bo potrebno zelo smotno trošiti sredstva za funkcionalno izobraževanje, ker moramo najprej zagotoviti kadrovske štipendije na ICL in ostale kadrovske štipendije, sredstva za študij ob delu, pripravništvo in prakso ter za vse storitve IC, ki jih ne pokriva Posebna izobraževalna skupnost.

7. PROIZVODNO TEKMOVANJE KOVINARJEV LITOSTROJA

30. in 31. marca in 1. aprila se bo v Litostroju odvijalo 7. delovno tekmovanje kovinarjev. Pod pokroviteljstvom konference osnovnih organizacij sindikata bo tekmovanje potekalo v vseh poklicih razen livarjev, ki bodo merili svoje sposobnosti v času 3. tekmovanja kovinarjev Ljubljane, ki bo od 14. do 16. aprila. Posamezni nosilci izvedbe tekmovanja so osnovne organizacije sindikata OB, MONT, TVN, PPO, IVET, IC, PUM in PZO. V skladu z operativnim planom že izvajajo posamezne naloge tako, da se bo tekmovanje lahko nemoteno odvijalo.

Najboljši tekmovalci se bodo uvrstili na 3. tekmovanje kovinarjev Ljubljane, ki bo obenem tudi priložnost za medsebojno spoznavanje delavcev, širjenje mnenj, spoznavanje s sredstvi in pogoji dela v drugih delovnih okoljih. Ob tej priložnosti bo odprta tudi likovna razstava kovinarjev ter predstavitev tehničnih dosežkov posameznikov, ki se v okviru zveze za tehnično kulturo ukvarjajo z ljubiteljsko dejavnostjo ustvarjanja posameznih vrst modelov. Na podlagi doseženih rezultatov bodo najuspešnejši delavci posameznih poklicev zastopali Ljubljano na 7. proizvodno-delovnem tekmovanju Slovenije, ki bo maja na Jesenicah.

Najboljši slovenski kovinarji pa se bodo v oktobru udeležili zveznega tekmovanja kovinarjev v Skopju.

M. S.

DELO KOMISIJE ZA IZOBRAŽEVANJE IN ŠTIPENDIRANJE PRI DS DO LITOSTROJ V PRETEKLEM LETU

Delo centralne komisije se je v preteklem letu razlikovalo od prejšnjih let, saj je večina nalog, ki so bile prej v njeni pristojnosti, sedaj prenesla na komisije za delovna razmerja pri TOZD/DS. Sestali smo se štirikrat in se predvsem dogovorili za skupna stališča pri tistih zadevah, kjer komisije za delovna razmerja niso bile enotne, oziroma je bilo enotno stališče potrebno pred obravnavo na komisijah.

Tako smo se dogovorili o enotnem pristopu pri razpisu kadrovskih štipendij in pogojih za njihovo podelitev. Zmenili smo se za enoten postopek pri prekoračitvi študijskih dopustov zaradi napake tolačenja samoupravnega sporazuma. Obravnavali smo predlog o sprejemu tujih študentov na strokovno prakso ter se dogovorili glede plačila stroškov za izdelavo diplomskih nalog ter sofinanciranja vrhunskih športnikov, ki so zaposleni v delovni organizaciji. Poleg tega smo obravnavali tudi razne individualne vloge oziroma prošnje tistih štipendistov, ki še niso bili razporejeni po TOZD/DS.

Dogovorili smo se tudi o izobraževanju delavcev s področja izobraževanja za oblikovanje programa, usposabljanja po skrajšanem in srednjem programu in programov izpopolnjevanja znanj za inštruktorje in mentorje.

Poudariti moramo sklep v zvezi s plačilom za izdelavo diplomskih nalog. V zadnjem času se mnogi pritožujejo, da ni prav, ker ne plačamo tipkanja diplomskih nalog. Mi pa moramo upoštevati 27. člen Samoupravnega sporazuma o izobraževanju in štipendiranju ozi-

roma dopolnitev tega člena, ki se glasi:

"Delavcem, ki jim je odobreno šolanje ob delu na stroške delovne organizacije, nudi DO naslednje ugodnosti:

1. Plačilo šolnine,
2. študijski dopust z nadomestilom osebnega dohodka,
3. skrajšan delovni čas,
4. povračilo potnih stroškov z najbolj gospodarnim prevoznim sredstvom,
5. povračilo stroškov za učne pripomočke — vendar samo za delavce, ki glede na svoje socialno stanje tega ne bi zmogli sami."

Ker se doslej točka 5 ni dosledno upoštevala, saj je bilo težko ugotoviti socialno stanje posameznikov, je komisija za izobraževanje in štipendiranje na pritožbe, ki so prihajale, sprejela naslednji sklep:

— Od 18. novembra 1982 dalje se povrnejo štipendistom stroški za vezavo diplomskih nalog. Za tipkanje in morebitno plačilo diplomskih nalog pa poskrbi vsak štipendist sam. Plačilo učnih pripomočkov ter tipkanje diplomskih nalog bo odobreno le tistim prosilcem, ki so socialno ogroženi, kar se bo ugotavljalo na osnovi cenzusa, ki je določen po Samoupravnem sporazumu o izobraževanju in štipendiranju SR Slovenije in je znašal za leto 1982 6.272,00 din na člana družine.

Komisija za delovna razmerja po TOZD/DS so ta sklep dolžne upoštevati in ne smejo delati izjem, da ne bi prišlo do raznih neso- glasij.

Opisana področja izobraževanja so le grob prikaz stanja in bi se dalo o njih napisati še dosti zanimivega, včasih tudi bolečega. Če vas zanimajo podrobni podatki, se oglasite v strokovni službi DS SSP — KSS, oddelku za izobraževanje, in če bo v naši moči, vam bomo radi ustregli.

M. Jevnikar

8. februar - slovenski kulturni praznik

Osmi februar, dan smrti Franceta Prešerna, je bil med vojno proglašen za slovenski kulturni praznik. Povsem razumljivo je, da je bilo življenje in smrt tega pesnika, prvega v zgodovini Slovencev, ki je uspel s slovensko besedo izraziti svoja najgloblja, najbolj prefinjena občutja, in kritične misli preliti v mojstrsko pesniško obliko in se s tem postaviti ob bok pomembnih piscem tistega časa, izbrano za simbol kulturnega ustvarjanja in udejstvovanja nasploh. Ni, da bi na tem mestu razglabljali o njegovem življenju in delu, saj so ga številni strokovnjaki in drugi že podolgem in počez prekomentirali in preanalizirali in ga do podrobnosti pozna že vsak osnovnošolec.

Lepo je in prav, da izražamo spoštovanje mrtvim pesnikom in drugim zaslužnim članom naše družbe, ob tem pa nikakor ne smemo pozabiti na življenje, ki nas obdaja, na žive in danes prisotne ustvarjalce, ki se spopadajo z življenjskimi problemi v drugačnem času in jih, razumljivo, tudi na drugačen način interpretirajo in se nanje odzivajo. Odklanjanje vsega novega in drugačnega nas lahko pripelje do tega, da bodo zanamci izbirali datume smrti in rojstev "prekletih pesnikov", ki jih tedanja (naša) družba ni hotela razumeti. Tega pa si ne moremo dovoliti, če želimo razvijati in širiti zavest ljudi, pri čemer imata prav umetnost in kultura izredno pomembno vlogo.

Predvsem pa ta dan ne sme izveneti tako simbolično kot marsikateri praznik in spominski dan, kot le en dan v letu, v katerem delček našega tako zapolnjenega dnevnega urnika posvetimo umetnosti, obiščemo kulturno prireditev, prelistamo knjigo ob televiziji ali pa s Prešernovimi Poezijami v žepu posedamo po zakajeni krčmi v spomin na pesnikovo manj popularno, a vsem znano boemščino.

V zvezi s prejšnjo mislijo pa si za konec in v opomin preberimo zadnjo izmed Prešernovih Gazel:

*Kdor jih bere, vsak drugače pesmi moje sodi;
eden hvali in spet drugi vpije: "Fej te bodi!"
Ta veli mi: "Poj sonete!" Oni: "Poj balade!"
tretji bi bil bolj prijatelj Pindarovi odi.
Bo prijeten morebiti temu glas gazelic;
oni bo pa rekel: Kaj za Vodnikom ne hodi?
Razuzdanim bodo moje pesmi prenedolžne;
al, terc'jalke porekó, da jih je vdihnil zlodí.
Jaz pa tebi sami, draga, želel sem dopasti,
drugih nisem vprašal, kaj se njim po glavi blodi.*

T. Škrjanec

Portret

Mirko Drk

Ko stopiš skozi vrata čistilnice v jeklolivarni, začutiš najprej močan prepih. Namesto ljudi te pozdravi močan hrup, ropot, prah, iskrice ognja. Po prostoru je nameščenih vse polno takih in drugačnih ulitkov, za katere slučajni obiskovalec ne ve, čemu bodo služili. Prostorna proizvodna dvorana je temačna, električna razsvetljava bolj slaba, tla pa neverjetno čista. Nobenemu od tamkajšnjih delavcev ni težko prijeti za metlo in počistiti ostružke in druge nepotrebne stvari. Taki in drugačni stroji so razmeščeni po vsej čistilnici, ob koncu pa stojita druga poleg druge dve žarilni peči. Kakšni sta? Za obiskovalca zelo veliki, za Mirka Drka pa niti ne.

In kdo je Mirko Drk? Litostrojčan, od 1951. leta delavec pri žarilni peči. Polnih dvaintrideset let dela v izredno težkih delovnih razmerah. Ali si zamišljate, da bi vi lahko delali dvaintrideset let v hrupu, prahu in vročini, ki prihaja od žarilne peči, ki se segreje od 80 °C do 1050 °C? Pa vendar je Mirko vsa ta polna tri desetletja svojega dela pri nas ostal zvest ognjenim zubljem iz žarilnih peči.

Vsepovsod samo beton in železo, železo in beton

S. Mrkun

Razpis štipendij za

Na podlagi potreb TOZD/DS razpisujemo za šolsko leto 1983/84 naslednje štipendije:

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za sol. v IC za DO Litostroj	Štip. za šol. v ostalih izobraž. org.
I. KOVINSKO-PREDELOVALNA	1. Obdelava kovin in upravljanje strojev — skrajš. program	22	B-obdelovalec kovin	22	manj zahtevna dela ročne in strojne obdelave	22	
	2. Kovinarstvo in strojništvo srednji program	91	A-oblikovalec kovin	59	strugar rezkalec brusilec vrtalec orodjar strojni mehanik tehnični strojni risar	17 11 2 4 5 18 2	
			B-preoblikovalec in spajalec kovin	25	varilski tehnik varilec konstrukcijski ključavničar		2 13 10
			C-monter in upravljalec naprav		inštalater ogrevalnih in plinskih naprav		2
II. METALURŠKA	Metalurgija — srednji program	40	B-livar-kalupar	20	livar-kalupar	20	
			C-livarski modelar	15	livarski modelar	15	
			E-metalurški tehnik	5	metalurški tehnik	5	
III. ELEKTRO-TEHNIŠKA	Energetika — srednji program	9	A-elektrikar-energetik	6	elektrikar-energetik		6
			B-elektrotehnik-energetik	3	elektrotehnik-energetik		3
	Elektronika — srednji program	5	A-elektrikar-elektronik	5	elektrikar—elektronik	5	
IV. EKONOMSKA USMERITEV	Poslovno-finančna dejavnost — srednji program	3	B-ekonomski tehnik	3	ekonomski tehnik		3
SKUPAJ SREDNJE USMERJENO IZOB.		170		170		131	39

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — DAKROVSKE ŠTIPENDIJE ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v IC za DO Litostroj	Štip. za šol. v ostalih izobraž. org.
		9	višja stopnja	9	ekonomist		2
		26	visoka stopnja	26	strojni inženir dipl. ekonomist dipl. inž. strojništva—kovinska in tehnološka smer dipl. inž. elektrotehnike—elektroteh. in računal. s. dipl. inž. fizike—industrijska smer dipl. inž. matematike in mehanike dipl. inž. kemije — kemijska s. dipl. inž. metalurgije		7 8 8 6 1 1 1 1
SKUPAJ VIŠJA IN VISOKA STOPNJA:		35		35			35
SKUPAJ RAZPISANIH KADROVSKIH ŠTIPENDIJ:		205		205		131	74

ŠTIPENDIJE OB DELU ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v IC za DO Litostroj	Štip. za šol. v ostalih izobraž. org.
I. KOVINSKO-PREDELOVANJE	1. Obdelava kovin in upravljanje—skrajšani program	13	B-obdelovalec kovin	13	manj zahtevna dela ročne in strojne obdelave	13	
	2. Kovinarstvo in strojništvo — srednji program	44	A-obdelovalec kovin	33	strugar strojni mehanik rezkalec orodjar strojni tehnik varilec konstrukcijski ključavničar	4 16 3 2 8 5	
			B-preoblikovalec in spajalec kovin	8			3
	3. Obratni strojni tehnik — nadaljevalni		A-tehnolog	3	tehnolog		3

šolsko leto 1983/84

II. METALUR-ŠKA	1. Pridobivanje in predelava kovin — skrajšan program	10	A-strojni livar in jedrar	manj zahtevna dela v metalurgiji	10
	2. Metalurgija — srednji program	21	B-livar-kalupar	livar-kalupar	10
			C-livarski modelar	livarski modelar	10
			E-metalurški tehnik	metalurški tehnik	1
SKUPAJ ZA SREDNJE USM. IZOB.		88	88	69	19

ŠTIPENDIJE OB DELU ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v IC za DO Litostroj	Štip. za šol. v ostalih izobraž. org.
		10	višja stopnja	10	inž. strojništva		4
					inž. elektrotehnike		1
					organizator dela		1
					varnostni inž.		1
					ekonomist		3
		4	visoka stopnja	4	dipl. inž. strojništva		2
					dipl. ekonomist		2
SKUPAJ VIŠJA IN VISOKA STOPNJA;		14		14			14
SKUPAJ RAZPISANIH ŠTIPENDIJ OB DELU:		102		102		69	33

V šolskem letu 1983/84 bomo na novo izobraževali skupaj 307 štipendistov, od tega 205 kadrovskih štipendistov in 102 štipendista izobraževanja ob delu.

Vsem mladincem, ki se bodo odločili za delo v delovni organizaciji in izobraževanje v Litostroju, bomo podelili kadrovske štipendije ter dodatek za izobraževanje v metalurški usmeritvi.

Za zunanje štipendiste (kadrovske štipendije) bomo prijave zbirali in obravnavali od 1. do 30. junija 1983. Vsi prosilci kadrovskih štipendij bodo morali dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo za štipendijo na obrazcu 8,40 DZS,
- potrdilo o vpisu v šolo,
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih,
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,

— potrdilo o dohodkih staršev preteklega koledarskega leta (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za mesec december preteklega leta),

— potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za mesec december 1982,

— izjavo kandidata, da ne prejema nobene kadrovske štipendije.

Za kandidate, ki še niso izpolnili 18 let, podpišejo izjavo starši ali skrbniki.

Za študij ob delu bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS sprejemale vloge in jih obravnavale od 1. avgusta do 10. septembra 1983.

Prosilci za študij ob delu morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prošnjo za štipendijo ob delu,
- prijavo na obrazcu 8,40 DZS za štipendijo,
- nagnjenost za določeno delo in sposobnost obvladati višjo stopnjo znanja (pisno mnenje psihologa v DO),

— dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oz. izobraževanju (fotokopijo zadnjega šolskega spričevala),

— družbenopolitična aktivnost delavca (mnenje kadrovske komisije pri osnovni organizaciji sindikata),

— ocena strokovne sposobnosti (mnenje neposrednega vodje),

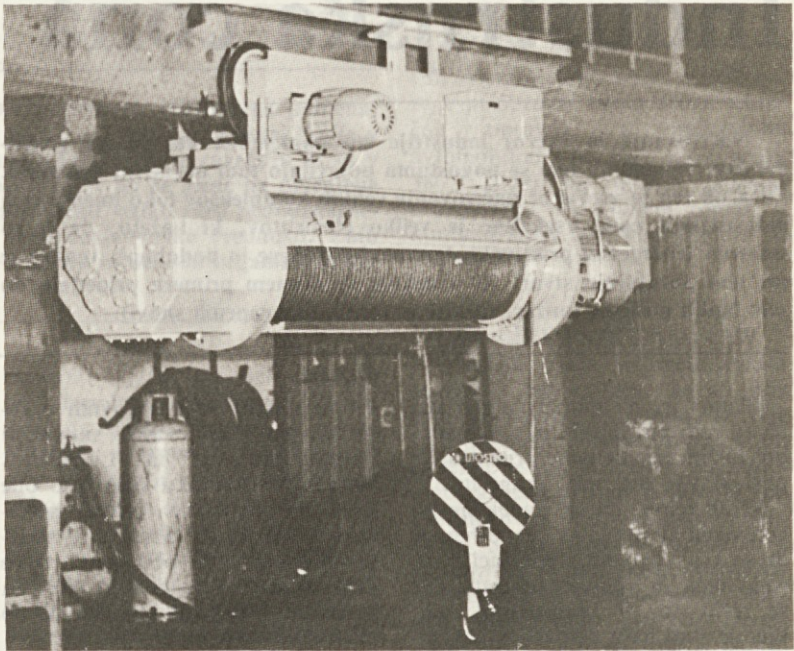
— socialni položaj delavca (socialna služba pri KSS),

— izjava, da delavcu še ni bil izrečen ukrep zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti (pravna služba, evidenca KSS).

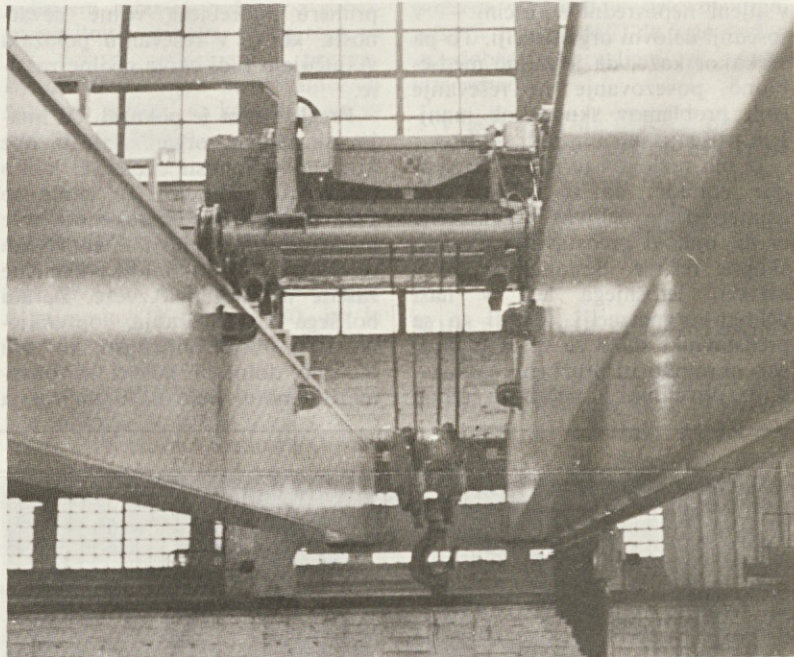
Prošnje bo sprejemal oddelek za izobraževanje pri kadrovsko-spolšnem sektorju DO Litostroj, obravnavale pa jih bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS.

KADROVSKO-SPLOŠNI SEKTOR ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE

Iz proizvodnje vitlov

Na fotografiji je pettonski vitel za krožna dvigala v reaktorskem prostoru namenjen Sovjetski zvezi. Vitel ima dve vrsti hitrosti dviga: hitri dvig — 10 metrov na minuto in počasni — 1 meter na minuto. Največja višina dviga pa znaša 40 metrov. (Foto: O. Zagoričnik)

Na sliki je desettonski vitel za litostrojski tozd MONTAŽA. Hitrost dviga je 6 metrov na minuto, največja višina dviga pa 15 metrov. Največja hitrost vožnje je 27 metrov v minuti, najmanjša pa 13,5 m.

Kulturni dan na šoli

Ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarju, dnevu Prešernove smrti, smo v našem izobraževalnem centru — srednji šoli tehniških strok izvedli kulturni dan. Po organizaciji in aktivnosti mladih je bil podoben lanskemu in je ob prizadevanjih učencev in učiteljev uspel, čeprav je bilo časa za njegovo pripravo zaradi zimskih počitnic, ki so se končale le dva dni prej, zelo malo.

V šoli je bilo torej tisti torek v začetku februarja zelo živahno kar ni čudno saj se je kulturnega dneva udeležilo skoraj 900 učencev, kolikor jih letos izobražujemo na naši šoli. Povsod se je nekaj dogajalo in to od zgodnjih jutranjih ur dopoldneva in še čez.

V kinodvorani je bila osrednja prireditev, posvečena slovenskemu kulturnemu prazniku. Po krajšem uvodnem govoru je sledil prikaz diapozitivov iz življenja in dela Franceta Prešerna, nato pa je ob glasbeni spremljavi sledil še recital Prešernovih pripovednih pesmi, ki ga je izvedla recitacijska skupina devetih učencev. V drugem delu programa so nastopili trije mladi glasbeniki — instrumentalisti: klarinetist, flavtist in harmonikar, učenci naše šole, ki pa so hkrati tudi gojenci glasbenih šol.

Aktivni so bili zlasti učenci prvih letnikov, ki so pod mentorstvom tovarišice za umetnostno vzgojo ustvarjali likovne izdelke. Najboljše risbe in risbe nastale v likovnem krožku, so nato razstavili po hod-

nikih in stopniščih in tako tudi nekoliko popestrili njihov izgled.

Na hodniku smo pripravili bogato razstavo, posvečeno velikanu slovenske književnosti dr. Francetu Prešernu. Razstavili smo fotogra-

Vse o bralni znački Bena Zupančiča, ki je bila prva v Sloveniji na srednji šoli, so prikazali dijaki ob kulturnem prazniku

nimive pa so bile fotografije in kalupi ter ulitki, ki so ponazarjali, kako je bralna značka sploh nastala. S tem je učence seznanjala mentorica bralne značke na naši šoli.

V avli šole pa so bile tri zanimive razstave — predstavili so se trije likovni umetniki oziroma amaterji, ki poučujejo na naši šoli. Tovarišica za likovni pouk akademska kiparka Duba Sambolec je razstavila svoj kipec delavca v nadnaravni velikosti. Tovarišica Arijana Batič, profesorica geografije, ki je pred kratkim razstavljala tudi v Litostroju, je pokazala nekaj svojih najnovejših del — portretov, šopkov in pejsažev. Veliko svojih izdelkov pa je pokazal tudi livar-umetnik Bojan Štine, učitelj prak-

tičnega pouka. Njegovi kipi in reliefi, uliti in varjeni, so res umetniško globoko izrazni in med množico razstavljenih si se komaj lahko odločil za najlepšega.

Učenci tretjih letnikov pa so si ogledali kulturne ustanove v Ljubljani in Moderno galerijo, Narodno in univerzitetno knjižnico, slovensko knjižnico in Križanke.

Tako bogat je bil kulturni dan na naši šoli.

V. Tomec

Pridite po fotografije

Iz letošnjega praznovanja dedka Mraza v Litostroju je ostalo v sindikatu veliko zelo lepih fotografij. Škoda bi bilo, da bi jih pustili ležati tam, saj bodo vam in otrokom lep spomin na srečanje z dedkom Mrazom. Vse, ki bi radi dobili posnetke, obveščamo, da jih lahko dobijo kadarkoli v sindikatu. Cena dveh barvnih fotografij je 120 dinarjev.

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Industrijska cona

Načrtovanje in razvoj industrije sta pomemben del našega gospodarstva, vendar ob tem se pogostoma pojavljajo tudi negativni dejavniki. Eden od teh je vsekakor načrtovanje velikih kompleksov tako imenovanih industrijskih con. Vsekakor je veliko elementov, ki kažejo, da je to smotno (energetski priključki, komunalne zadeve in podobno), vendar se pri tem pozabljajo stvari, ki v nekem določenem primeru pripeljejo do zelo hudih posledic (požar, razlitje nevarnih in strupenih snovi).

Očitno je, da mnogi načrtovalci na to radi pozabljajo in v neposredni bližini ene delovne organizacije postavijo še eno, nato drugo itd. Kljub temu, da ta članek ne bo spremenil dejstev, pa je potrebno, da se vsaj delovne organizacije zavedo tega in skušajo reševati, kar se rešiti da. V industrijski coni, kjer je tudi naša delovna organizacija, so v neposredni bližini tudi LEK, ENERGETIKA Ljubljana (plin), TIKI, MOSTOVNA. Naloga delovnih organizacij ni samo v tem, da si izboljšujejo svojo požarno in drugo varnost, ampak jih mora zanimati tudi, kaj se dogaja v njeni neposredni soseščini — v sosednji delovni organizaciji. To pa vsekakor kaže, da je nujno medsebojno povezovanje in reševanje istih problemov skupaj ob manjšem trošenju moči in tudi sredstev. Iz teh razlogov je prišlo do skupne pobude, da se skličejo vse zainteresirane delovne organizacije in da njihovi predstavniki najdejo skupne rešitve. Sestanek je bil v začetku letošnjega leta v naši delovni organizaciji. Zbrali so se predstavniki služb za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, poveljniki in načelniki štabov

civilne zaščite vseh delovnih organizacij in krajevnih skupnosti "Hinko Smrekar" in "Litostroj". Na samem sestanku sicer niso bile izdelane konkretne rešitve, pokazalo pa se je, da obstaja za sodelovanje na tem področju veliko zanimanje. Predlagano je bilo, da se ustanovi delovna skupina, ki bo pripravila konkretne predloge. Skupina, ki so jo sestavljali predstavniki vseh zainteresiranih organizacij, se je kmalu sestala. Namen dogovarjanja je bil, da se najdejo najboljše rešitve oziroma možnosti, kako se organizirati ob morebitni večji ogroženosti ali v primeru morebitne vojne nevarnosti, ko se v reševanju položaja vključujejo tudi enote civilne zaščite. Pregled enot je pokazal, da imajo vse delovne organizacije in obe krajevni skupnosti enote, ki lahko učinkovito delujejo. Te enote so predvsem gasilske enote, enote prve medicinske pomoči, tehničnega reševanja, radio-biološko-kemične zaščite in enote za zveze. Zaradi boljšega organiziranja, opremljenosti in usposobljenosti so bili okvirno določeni nosilci za posamezne enote. Delovna organizacija

LEK bo vodila enote radio-biološko-kemične zaščite in prve medicinske pomoči, ENERGETIKA — tehnično reševanje in zveze, naša delovna organizacija pa gasilske enote. Taka oblika delovanja oziroma drugih aktivnosti pride v poštev samo ob že zgoraj omenjenih razmerah ali skupnih vajah, sicer pa vsaka delovna organizacija vodi svoje enote samostojno.

Zaradi enotnosti vodenja in s tem učinkovitega delovanja je delovna skupina ugotovila, da je nujno potrebno formiranje nekega telesa, ki bi v navedenih razmerah imel nalogo voditi vse aktivnosti. Predlagano je bilo, da se pri krajevni skupnosti "Hinko Smrekar" ustanovi conski štab civilne zaščite, ki bi ga sestavljali za to določeni pripadniki civilne zaščite iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Ta štab bi bil odgovoren za svoje delo krajevni skupnosti, vendar bi deloval predvsem za interese industrijske cone.

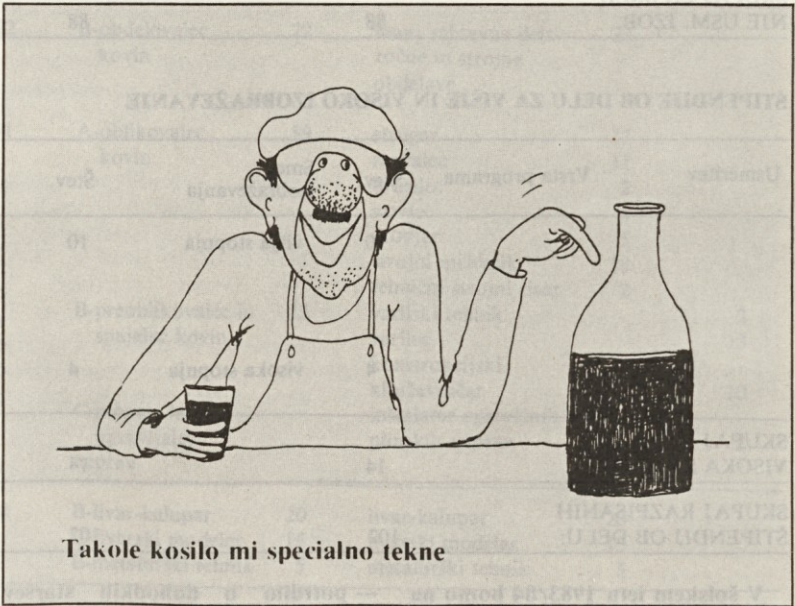
Taka oblika povezovanja je za naše poglede nekaj novega in ob tem nastajajo tudi različna mišljenja. Ob tem se moramo zavedati, da taka oblika organiziranosti in povezovanja ni muha enodnevnica, ki je plod razmišljanja nekaterih za to odgovornih oseb. Žal ugotavljamo, da se vsaka nepripravljenost lahko drago plača. Spomnimo se dogodkov iz bližnje preteklosti, ko je nastala ogromna materialna škoda, telesne poškodbe ali celo smrtni primeri! Z boljšim organiziranjem še vedno ni rešeno vse, vedeti pa moramo, da vsaka višja stopnja organiziranosti take nesreče zmanjšuje, če ne celo povsem prepreči. Vsekakor je tovrstna aktivnost v naši industrijski coni še v povojih, in veliko je še dela, da bomo dosegli zaželeno cilje.

B. Bavdež

LJUBIL SEM, LJUBIM IN LJUBIL BOM VINCE SAMO

Alkohol kot hrana

V dosedanjih člankih o alkoholu in alkoholizmu smo govorili predvsem o škodljivih posledicah tega družbenega pojava, medtem ko smo drugo plat medalje zapostavljali. Danes bomo poskušali pogledati uživanje alkohola tudi z druge, manj črne plati, da bo slika popolnejša. Poudarjamo, da gre tu predvsem za razmišljanje pisca in manj za strokovna izhodišča.

Vse do sedaj znana civilizirana ljudstva so poznala in tudi uporabljala sredstva za omamo. Ta sredstva so uporabljala bodisi v obredih ali pa v individualnem omamljanju. V naši družbi prevzema to vlogo alkohol, ki je vgrajen v našo kulturo in je sestavni del našega življenja. Zatorej je nenormalno pričakovati, da bi vsi po vrsti naenkrat postali abstinenti, ker bi s tem svojim početjem pretirano izstopali iz družbe oz. bi bili podobni Don Kihotu v njegovi bitki z mlini na veter. Večina ljudi sodi v vrsto zmernih pivcev alkohola.

To seveda ne pomeni, da kot posamezniki oz. kot družba odstopamo od načela, da med delom ne uživamo alkohola oz. ne delamo pod njegovim vplivom. Prav tako se moramo boriti proti alkoholizmu, seveda ne tako, kot to počnejo nekateri družbenopolitični organi, ki sprejemajo akcijski program boja proti alkoholizmu, med odmorom pa delegatom ponudijo pivo. Enkrat za vselej moramo razčistiti, da alkohol z delom nima in ne sme imeti nič skupnega in da je potrebno v primerih zlorabe alkohola odločno ukrepati v interesu posameznika in družbe kot celote.

Odpraviti moramo tudi prepričanje, da ima alkohol posebno mesto v zdravilstvu. Na žalost nekaterih zagovornikov načina zdravljenja z alkoholom ni potrdila nobena resnejša znanstvena raziskava. Alkohol je zdravju škodljiv. To nam potrjuje alkoholologija.

V naši družbi je kultura uživanja alkohola na zelo nizki stopnji. Vse prepogosto uživamo nekvalitetne alkoholne pijače na tešče oziroma brez primerne prehrane. Namesto, da bi v domačem okolju ob kosilu popili kozareček dobrega vina, se v različnih lokalih natakamo z alkoholnimi pijačami slabe kvalitete, predvsem z žganimi pijačami. Slovenci smo v vrhu potrošnje alkoholnih pijač, takoj za Francozi, vendar pa le-ti popijejo alkohol v glavnem v obliki kvalitetnih vin, mi pa v obliki nizko kvalitetnih žganih pijač.

Ob hrani je normalno popiti kozarec ali dva dobrega vina. Pri tem se postavlja vprašanje, kolikšna je tista količina alkohola, ki jo na dan še lahko popijemo, da ne postanemo odvisni od njega. Že pred leti je nek znanstvenik trdil, da človek lahko na dan zaužije približno 4 dl lažjega vina (cvička), pa od njega ne postane odvisen. Te trditve pozneje ni nihče potrdil niti zanikal. Zato je težko v tej smeri karkoli svetovati. Vsekakor pa drži, da človek, ki je v vseh stvareh

zmeren, tudi z alkoholom nima težav.

Aktiven človek, ki temeljito izkoristi sleherni trenutek, ne more postati alkoholik, ker enostavno nima časa, da bi ure in ure stal s kozarcem alkohola v roki in tako tam zapravljal čas.

Vsak človek lahko zaide v zago, zato je pomembno, kako se izvleče iz različnih čustvenih potrtosti. Za pomiritev različnih tesnob poznamo različna sredstva in načine. Najslabša rešitev se ponuja v alkoholni omami oziroma v omami narkotikov in različnih zdravil.

Če začnemo iskati izhode iz duševnih stisk v alkoholu, se kaj lahko zgodi, da se bo to vse prepogosteje ponavljalo. Kar naenkrat bomo začutili pretirano potrebo po alkoholu, takrat bomo že zasvojeni.

Trditev, da alkoholik ceni dobro vinsko kapljico zaradi okusa, vsekakor ne drži. Prav alkoholiki popijejo vse zaloge slabih alkoholnih pijač, popijejo celo špirit. V alkoholu iščejo predvsem omamo, želijo pobegniti iz realnega življenja, ki je kruto in niti približno podobno svetu, v katerem se znajde omamljeni človek.

In kakšen je naš zaključek? Med delom prav gotovo ni potrebno piti alkohola. V prostem času bomo, vsaj večina, prav gotovo popili kozareček dobrega vina ali piva ob primerni hrani v krogu družine ali prijateljev. Priporočljivo pa je, da se žganim pijačam kar v največji meri odpovemo, ker imajo preveč negativnih učinkov. Če se bomo ravnali po teh načelih, je velika verjetnost, da ne bomo postali odvisni od alkohola.

M. Žužek

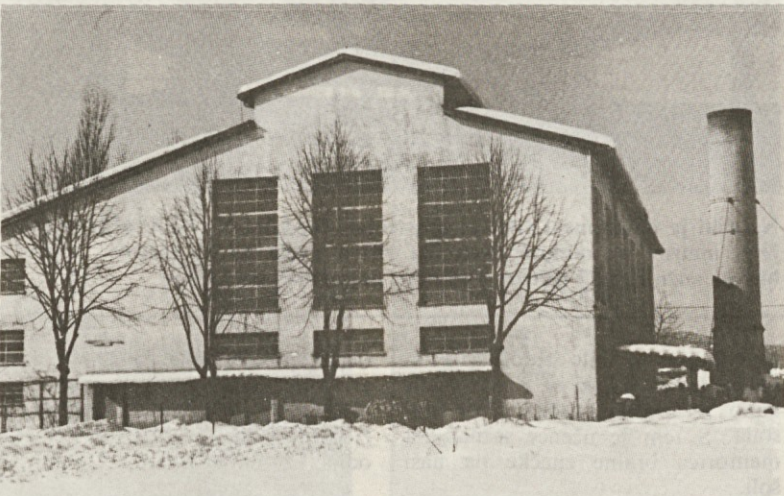
Leto se je prevesilo v čudovit letni čas — jesen. V gozdu nabiramo gobe in kostanj in pri tem ne vidimo, da naš otrok meče po tleh papirje in lomi mlado drevje

Boris Presekar, 2.c
SŠTS Litostroj

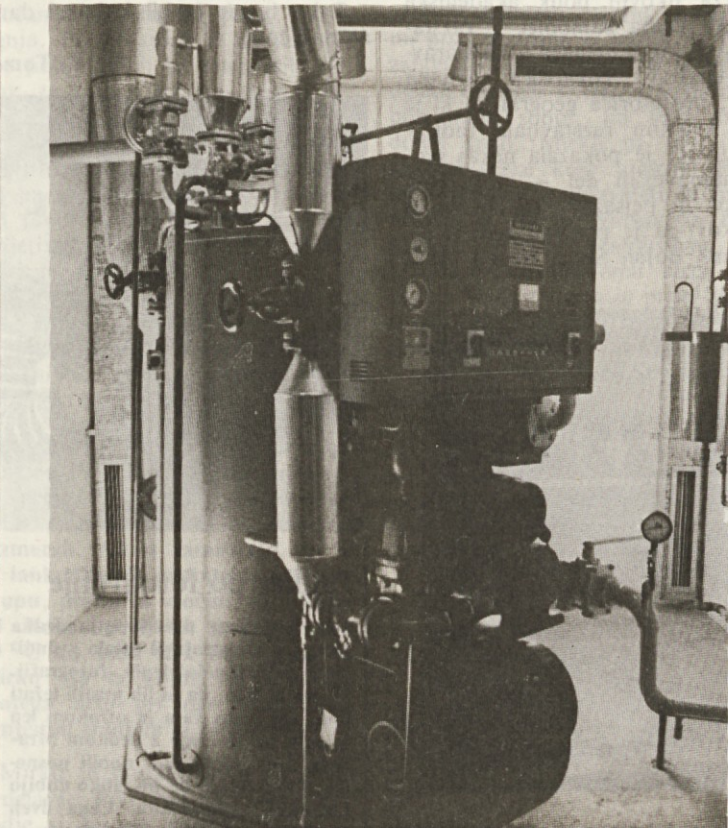

Ko bi se zavedeli, kaj smo storili naravi, bi se vrgli na koleno in jo prosili odpuščanja Toda ljudje gredo svojo pot. Nemi za vse prošnje dreves, živali, rib, ki tiho prosijo, naj se to ne zgodi

Zdenka Kajbič

Stara kotlarna — stotisoč ton premoga se je tu spremenilo v toploto, ki je bila potrebna za obratovanje tovarne v tridesetih letih

Oprema v novi kotlarni, ki služi samo kuhinji v restavraciji

Nova kotlovnica v DR

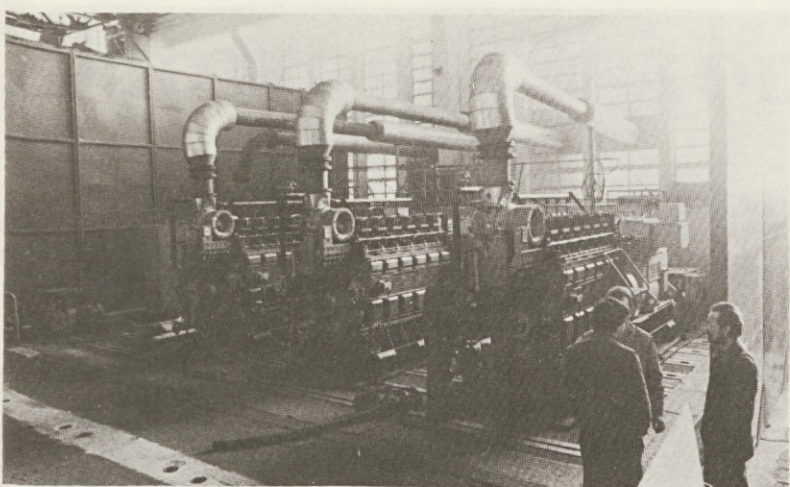
Ogrevanje objektov naše tovarne se postopoma povezuje s toplovodnim omrežjem Komunalne energetike Ljubljana. To spremembo nam je narekovala v glavnem dotrajanost naše sedanje kotlovnice, kajti stari lokomotivski kotli, ki predstavljajo glavni del opreme, so bili izdelani še v prejšnjem stoletju in niso več sposobni za daljše obratovanje.

Ker se temperatura ogrevne vode iz Komunalne energetike razlikuje od temperature vode naše kotlarne, katera je morala obratovati z višjo temperaturo zaradi nekaterih potrošnikov (kot npr. sušilnica lesa in Delavska restavracija), je bilo potrebno čimprej oba navedena objekta osamosvojiti. Tako sušilnica lesa uporablja že leto dni vodno paro iz lastne novozgrajene kotlarne, pred koncem lanskega leta pa je dobila tudi Delavska restavracija svojo kotlarno, ki oskrbuje kotle za kuhanje hrane.

Kotlovnica, ki je bila projektirana v skladu s projektom za rekonstrukcijo celotnega objekta družbene prehrane v Litostroju, proizvaja visokotlačno paro 7,5 bar pri temperaturi 165°C. Obratovanje je v glavnem avtomatsko, tako da se troši le toliko energije, kolikor je potrebujeta oba odjemalca.

Z izgradnjo kotlovnice pri Delavski restavraciji so istočasno izpolnjeni pogoji za postopno ukinitve obratovanja stare litostrojske kotlarne, ki nam je služila polnih 30 let in nosi pečat litostrojskih delavcev, ki so jo zgradili v letih 1952/53.

F. DVOŘAK

Protihrupna zaščita na preizkuševališču dizel motorjev (Foto: E. L.)

PROTIHRUPNA ZAŠČITA

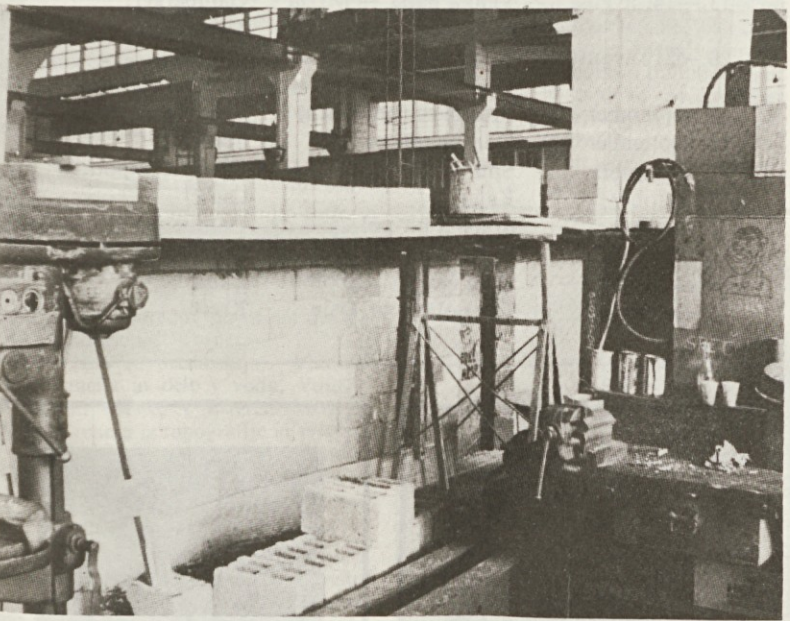
Ropot je ena od velikih nalog večine naših tovarn. Velika skrb nas vseh je, kako ga odpraviti ali vsaj zmanjšati na tako mero, ki bi bila še sprejemljiva za naše delovne pogoje.

V naši tovarni je eden od največjih povzročiteljev ropota preizkuševališče dizelskih motorjev. Že sama lokacija je bila neprimerno izbrana. V obdelovalnici, kjer se obdelujejo zahtevni strojni deli, morajo biti takšne razmere, da so delavci čim bolj zbrani pri delu. Ropot in vibracije, ki jih povzročajo dizelski motorji ob preizkušanju, pa jim to onemogočajo ter slabo vplivajo na zdravje in njihovo počutje. Na samem začetku dizelske proizvodnje, ko smo izdelovali motorje manjših moči, je bil ropot še znosen. Zdaj, ko izdelujemo velike motorje (z močjo preko 1000 kW), pa je ropot presegel mejo še dovoljenih 74 dB. Kaj storiti? S povečanjem motorne proizvodnje je edina rešitev postavitev novega preizkuševališča.

Da bi zmanjšali ropot na mejo dovoljenega, smo se odločili za začasno rešitev: postavitev protihrupne zaščite, ki jo te dni izdelujejo delavci montaže dizelskih motorjev s sodelovanjem delavcev iz Termike. Zaščita je sestavljena iz več platojev širine 2 m in višine 6 m, polnjena pa je z izolacijskimi materiali. Po izračunih strokovnjakov iz oddelka za vibracije in šumnost naj bi se s postavitvijo te zaščite ropot v samem prostoru občutno zmanjšal.

Ropot zunaj stavbe pa se bo zmanjšal z namestitvijo novih glušnikov. Vse te izkušnje je treba s pridom uporabiti pri konstruiranju tovrstnih objektov.

S. Kocjan

Trinajsto polje, kjer je montaža in preizkuševališče dizel motorjev, bo končno ločeno tudi s steno

Varstvo pred požarom

Varstvo pred požarom je dejavnost posebnega družbenega pomena. To določa tudi Zakon o varstvu pred požarom, česar se delovni ljudje v Litostroju, predvsem pa delavci poklicne gasilske enote zavedajo in so v letu 1982 posvetili temu veliko pozornost. Sicer pa ne glede na omenjene predpise in zakone delavci Litostroja posvečajo veliko skrb protipožarne varstvu, saj varujejo družbeno premoženje velike vrednosti. Zato narašča skrb za požarno varnost v vseh tozidih in delovni organizaciji kot celoti.

K večji požarni varnosti prispeva predvsem preventivna dejavnost. Naša naloga je zlasti usposobiti delovne ljudi, da bodo znali varovati življenja in družbeno premoženje pred požarom. Preventivna dejavnost ni samo naloga poklicne gasilske enote, pač pa tudi pravica in dolžnost slehernega delavca.

DELO GASILSKE ENOTE NA PREVENTIVNEM PODROČJU

Za preventivne obhode v objektih smo v letu 1982 porabili 4937 ur. Razen pomanjkljivosti s področja požarne preventive (262 pripomb v knjigi obhodov) smo na obhodih mnogokrat ugotovili, da po nepotrebnem gorijo luči in teče voda v kopalnicah in garderobah.

Kljub stalnim opozorilom pa se te pomanjkljivosti še vedno ponavljajo! Spremljajoč izvajanje požarnovarnostnih ukrepov v posameznih objektih in na podlagi opazanj na nočnih obhodih je gasilska enota poleg osebnih opozoril posredovala več dopisov posameznim tozdom s predlogi za odpravo pomanjkljivosti. Ti dopisi so bili vodstvom tozdom napotilo za delovanje. Naša opozorila so upoštevali in tudi vedno odpravili pomanjkljivosti. S tako obliko dela bomo še nadaljevali.

Gasilska enota je posvetila posebno pozornost tudi požarnim nevarnostim, ki nastopajo v nekaterih proizvodnih procesih. V letu 1982 so bile povečane gasilske straže pri kaljenju in varjenju.

Predstavniki tozdom nas sedaj že bolj pogosto obveščajo, kadar v njihovih prostorih kalijo in varijo, kar je tudi obvezno. S takim sodelovanjem med gasilsko enoto in proizvodnjo je dosežena večja stopnja varnosti pred požari.

Tako kot prejšnja leta smo dvakrat mesečno kontrolirali ionizacijske in mehanične alarmne naprave. O teh pregledih se vodi posebna evidenca.

Gasilska enota je izvršila tudi

kontrolno ključev po vseh objektih ter dopolnila evidenco ključev, tako da imamo ključke za večino objektov, v katere bi bil nujen dostop v primeru požara. Ob rednih obhodih smo ugotavljali tudi, da so nekateri prostori po prenehanju dela ostali nezaklenjeni, zlasti v objektu TVN in PPO, kjer je običajno vse odklenjeno in je možen nemoten dostop v te objekte po prenehanju rednega dela.

V letu 1981 je bil pripravljen program izobraževanja delavcev iz varstva pred požarom. Na podlagi tega programa je bilo v letu 1982 vključenih v polurni tečaj 2237 delavcev, ki so bili seznanjeni z gašenjem začetnih požarov z ročnimi gasilnimi aparati. Poleg tega so bili delavci seznanjeni s preventivnim ukrepanjem na posameznih delovnih mestih, na katerih je večja požarna nevarnost.

DELO GASILSKE ENOTE NA OPERATIVNEM PODROČJU

V letu 1982 smo imeli 6 začetnih požarov, kar je izrazito izboljšanje v primerjavi z letom 1980, ko je bilo 22 požarov in letom 1981, ko je bilo 16 požarov.

V tozdu PUM sta bila dva začetna požara, v tozdu ZSE dva, v tozdu PTS en in v tozdu PZO prav tako en.

V vseh primerih je bil vzrok požara nepravilno ravnanje in neupoštevanje požarno-varnostnih predpisov. Nekaj začetnih požarov pa so pogasili že delavci sami.

Preventivna dejavnost, ki je tudi osnovna dejavnost poklicne gasilske enote, je torej dosegla ustrezen nivo, ki ga moramo še naprej ohranjati in si zagotoviti še boljše požarno varnost.

OSTALO DELO

Pregledali smo ročne gasilne aparate in pregleda evidentirali ter vpisali v kontrolni karton gasilnega aparata. Očistili smo kanale, zali-

vali zelenice, prali ceste, očistili bazene in opravili razna druga tehnična opravila. Z reševalnim avtomobilom je bilo opravljenih 386 voženj na relaciji delovna organizacija — Klinični center, s kombiniranim gasilskim vozilom pa 170 voženj.

IZOBRAŽEVANJE GASILCEV

Gasilska enota je imela enkrat tedensko redne vaje, ki so bile organizirane po programu. Te vaje so prilagojene obstoječim objektom in tehnološkim procesom, ki zahtevajo različen pristop h gašenju, po zaključku pa smo vsako vajo analizirali. Sproti smo se seznanjali s spremembami tehnoloških procesov in ostalimi spremembami, ki vplivajo na stopnjo požarne nevarnosti, prav tako pa tudi z napredkom v gasilski tehniki in požarni preventivi.

V oktobru, mesecu požarne varnosti, so bile še posebne vaje vseh štirih izmen v nočnem času. S tem smo še bolj poudarili pomen požarne varnosti v delovni organizaciji in dokazali, da smo vedno in dobro pripravljeni za vsako intervencijo.

V letu 1982 sta uspešno opravila šolo za poklicne gasilce dva člana gasilske enote, tečaj za servisiranje ročnih gasilnih aparatov, ki je bil v Zagrebu, pa je uspešno opravil en gasilec.

SODELOVANJE Z GASILSKIMI DRUŠTVI

Pri svojem delu sodelujemo tudi z Industrijskim gasilskim društvom Litostroj, ki združuje gasilce — prostovoljce, in sosednimi gasilskimi društvi. Skupaj z njimi smo sodelovali na sektorski vaji v DO Avtomontaža, na tekmovanju gasilskih društev občine Ljubljana-Siška in na vaji ob obrambnem dnevu Izobraževalnega centra Litostroj.

Člani gasilske enote so sodelovali tudi v tekmovalni ekipi na tekmovanju industrijskih gasilskih društev SOZD ZPS, ki je bila ob 30-letnici industrijskega društva Litostroj. Sodelovali sta dve moški in dve ženski ekipi. Moški deseti in sta dosegli 1. in 2. mesto, ženski pa 2. in 3. mesto.

A. Burger

Delo na severni obvoznici

Dela pri izgradnji severne mestne obvoznice na odseku cest Titova-Celovška kljub zimskemu času dokaj dobro napredujejo.

Na pododseku Titova-Djakovičeva so že zgrajeni vsi cestni nadvozi. Na tem pododseku so odkupljeni in porušeni vsi objekti, ki so nekaj časa ovirali potek del, predvsem izkop in odvoz materiala. Na tem delu trase je z manjšimi prekinitvami zgrajen tudi kanalizacijski kolektor za odvod meteorne vode. Kot vidimo na pododseku Titova-Djakovičeva, ni več nobenih ovir, da cesta ne bi bila zgrajena v pogodbenem roku. Ves izkopani material, ki ga je bilo v lanskem letu okoli 100.000 kubičnih metrov, je bil prepeljan na traso nove južne obvoznice.

Veliko večji problemi pa se pojavljajo na pododseku Djakovičeva-Celovška, kjer je potrebno odstraniti veliko več objektov. Prva ovira pri nadaljevanju del proti Celovski je bil naš samski dom. Ta ovira je sedaj odstra-

njena, saj smo stanovalce samskega doma preselili v samski dom na Djakovičevi in Drabošnjakovi. Nekaj smo jih žal morali preseliti v samski dom Stavbenika v Šentvidu. Ta preselitev je začasna, saj bomo v kratkem prevzeli samska ležišča v novem samskem domu na Celovski cesti 264.

Še večji problem predstavlja odstranitev barak na trasi obvoznice, saj je potrebno zagotoviti stanovanje tridesetim družinam. Ta problem se rešuje že precej časa, vendar ne bo še tako kmalu rešen. Nadaljnji problem je rušenje in izgradnja novih objektov za delovno organizacijo "Kompas", saj poteka trasa skozi to delovno organizacijo. Tudi reševanje tega problema uspešno poteka.

Ne glede na vse ovire na tem delu nove obvoznice je že podpisana pogodba z gradbenim podjetjem "Slovenija ceste-Tehnika" za izgradnjo pododseka Djakovičeva-Celovška. Profil ceste je že skopan do barak v Korotanskem naselju. Začela so se tudi že pripravljala dela za izgradnjo nadvoza na

Korotanski ulici in za izgradnjo nadvoza železniške proge Ljubljana-Jesenice.

Izvajanje vseh teh del je omogo-

čala suha zima.

Ker poteka odsek nove severne mestne obvoznice Titova-Celovška po vodovodnem rezervatu in v bližini vodnih črpališč Kleče, mora imeti posebno zaščito proti onesnaževanju podtalnice. Zaradi te zaščite bo izgradnja tega odseka znatno dražja kot izgradnja ostalih cest oziroma obvoznic.

Profil ceste je že skopan do Korotanskega naselja, ki je ena izmed mnogih ovir na tej obvoznici. Doslej je vsa dela omogočala topla in suha zima, sedaj pa jih je, upajmo da ne za dolgo, ustavila zapoznela snežna odeja (Foto: E. L.)

N. Jug

Občni zbor

Ljubljana, kinodvorana ICL, 10. februarja 1983. Ura 17 in 14 minut. V prijetnem prijateljskem zasneženem, malodane čitalniškem vzdušju se začneja 34. redni občni zbor Planinskega društva Litostroj. Častitljiva številka, če pomislimo, da je le enkrat letno, in občudovanja vredno je, da ni "odpadel" niti enkrat od ustanovitve društva pa do danes.

Po železnem, čeprav nikjer zapisanem scenariju, katerega stari člani že dobro poznajo, a se ga nikoli ne naveličajo, nastopi predsednik. Aplavz! Volitev delovnega predsedstva. Namesto dviga rok — aplavz! Hopla — tule pa nekaj novega: majhen kulturni programček! Tovarišica Vesna s starim magnetofonom ter tremi mladimi recitatorji. Umetniška beseda spet obudi spomin na Vršace in vso lepoto, ki združuje tu zbrane. Aplavz! Beseda propagandista: spretna, vzvišena "Ko zajadramo z oblaki, ko zašepeta nam milo vonj pomladne breze, in kar nas je dobrih ljudi, vas vabim v naš krog ..." Kar se tiče podajanja teh lepih besed, pa velja: jabolko ne pade daleč od drevesa. Bučno ploskanje! Delovni predsednik šarmantno obdela dnevni red, se vsakemu zahvali, malo pokomentira. Vloga mu je res pisana na kožo!

Predsednik društva poda poročilo o delu v preteklem letu. Društvo ima 454 članov, organiziralo je 31 izletov, dva sta odpadla zaradi slabega vremena, en sam samcat pa zaradi slabe udeležbe. Povprečno je bilo na izletu kar 15 udeležencev. Osemdnevna odprava na Durmitor je šela kar 32 pohodnikov. Nova sekcija v društvu (s 15 člani): Slovin, TOZD Cockta (pijača naše mladosti), žal ne Alko ... Na zdravje! Markantnih 84 km poti, katere nadzoruje odsek! Aplavz! Sledi pedantno poročilo blagajničarke, vse se ujema do pare. To avtoritativno potrjuje mladostni predsednik nadzornega odbora in zaželi novemu upravnemu odboru veliko uspeha pri njegovem delu, vsem planincem pa veliko prijetnih uric v gorah ...

Kdo ne bi zopet zaploskal? In kdo bi ostal ravnodušen ob pozdravih in pohvalah predstavnika Planinske zveze Slovenije? Sledi mali finale:

KO PRIDE NAKROG SOBOTA IN NEDELJA
VEŠ KJE NAŠEL BOŠ SPROSTITVE IN
VESELJA?
ODGOVOR ČUJ - PRIJATELJ MOJ:
TO JE **PLANINSKO DRUŠTVO
LITOSTROJ!**

VPIŠITE SE V PLANINSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

Največjo uslugo si naredite, če se vpišete v Planinsko društvo Litostroj. Ko boste enkrat imeli člansko izkaznico, vas bo gotovo pritegnila dejavnost društva in lažje se boste odločili za kak izlet. Nič hudega, če ste začetnik, ali če sploh niste bili v hribih! Izkušeni planinski vodniki vam bodo svetovali najprej kak lažji izlet in vam pomagali pri izbiri prave opreme. Kakor hitro bo storjen prvi korak, boste že na poti, da odkrijete povsem nova doživetja, nov način življenja. Komaj boste čakali soboto in nedeljo, da se zopet v veseli družbi odpravite tja, kjer narava neslišno šepeta, a je njena govorica jasna in različna, takšna, ki odpira srca. Vabljeni!

Vse informacije dobite pri poverjenikih, lahko pa se oglasite tudi v planinski sobi, ki se nahaja v posebni hišici, postavljeni v parku blizu vhoda v litostrojsko restavracijo. Ustavite se vsaj enkrat tedensko tudi ob oglasni deski "Pri treh smrekah" blizu glavnega vhoda! Izvedeli boste marsikaj zanimivega!

volitev novega upravnega odbora — 27 članov, ob enaki zavzetosti kot v preteklem letu je (ob isti — 65% udeležbi na dvanajstih sejah) pričakovati na vsaki seji 17,55 člana. Nato veliki finale: volitev predsednika Planinskega društva Litostroj. Naj kar povemo, kaj bi skrivali: to bo ponovno tovariš Janez Soklič. Izvoljen in potrjen z aplavzom.

Kako bi mogel potem še razočarati?

Prepričani smo, da bodo ob letu spet ovacije.

Uvodni del 34. rednega letnega občnega zbora je s tem končan.

Za tiste, ki se tega lepega dogodka še nikoli niso udeležili, naj omenimo še nekaj nebitvenih, a vendar značilno tradicionalnih malenkosti, ki so sledile: pol klobase, gorčica, kozarec vina, prijeten pomenek, diapozitivi, tokrat delno ob spremljavi glasbe, obujanje spominov, šale, odhod v snežno noč, lep spomin, vesel nasmeh:

Na svidenje čez leto dni. Pridruži se nam tudi ti!

tt

DRUŠTVENI IZLETI V LETU 1983

DATUM	CILJI	VODNIK
9. januar	Dražgoše (obletnica)	Mažgon
22. januar	Blegoš	Veber
12. februar	Ojstrica	AO
19. februar	Stol (obletnica)	Kragelj, Tomažič
12. marec	Snežnik (obletnica)	Cankar, Ogri
27. marec	Porezen (obletnica)	Soklič, Veber
2. april	Gross — Vače	Miklavčič
16. april	Škofjeloško pogorje	Veber
7. maj	Po poteh part. Ljub.	Miklavčič
22. maj	Tabor MDO—Kurešček	Lovše, Vogelnik
11. junij	Hleviša — Vojsko	Pečjak
18. junij	Za AK	Vogelnik
25. junij	Bohinjske planine	Dolenc
2.—4. julij	Od Storžiča do Stola	Soklič, Vogelnik
16.—23. julij	Bernina — Ortler	PLV
30.—31. julij	Lepo špičje	Dolenc, Šarf
6—7. avgust	Kanin	Vipotnik, Vogelnik
13.—14. avgust	Velika baba — Mrzla gora	Gamberger, Miklavčič
20.—21. avgust	Komna — Krn	Cankar, Gamberger
4. september	Ratitovec (obletnica)	Žebavec
11. september	Dan planincev —	Soklič
17. september	Špik	Cankar, Vipotnik
2. oktober	Kalce	Ogrič
8. oktober	Bratska pl. pol Lj.—Zg.	Gamberger
16. oktober	Lj. — Reka (otvoritev)	Tomažič
12. november	Polgograjski Dolomiti	Žabavec
18. december	III. pohod na Tisje	Kreft

Planinska članarina za leto 1983

Letna članarina planinskega društva je sicer majhna, služi pa za financiranje društvene dejavnosti ter Planinske zveze Slovenije. Letošnja članarina znaša:

— za člane 150 din + 4 din za Kredarico

— za mladince 70 din + 4 din za Kredarico

— za pionirje 35 din + 4 din za Kredarico

Seveda pa se ta "naložba" povrne že po dveh, treh izletih, saj v planinskih kočah velja poseben popust za vse, ki imajo člansko knjižico z vplačano članarino (20% popust na ležiščih v sobah in 40% popust na skupnih ležiščih).

Poverjeniki PD Litostroj, pri katerih se lahko vpišete v društvo in vplačate letno članarino:

Franc Lovše, tel. št. 601,
Jože Pečjak, tel. št. 378,
Olga Rupnik, tel. št. 735,
Viktor Pogačnik, tel. št. 426,
Tone Erman, tel. št. 522,
Marica Šparemblek, tel. št. 262.

Odšli so v pokoj

17. januarja smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca tovariša Andreja Zorža, ki je odšel v zaslužni pokoj.

V Litostroju se je zaposlil leta 1947 kot oblikovalec v livarni, leta 1950 pa je bil premeščen v kisikarno, kjer je vse do upokojitve opravljal naloge komercialista pri prodaji kisika. Narava dela je zahtevala, da je imel veliko stika z zunanjimi kupci, zato je moral biti vesten in dosleden pri svojem delu. Za dolgoletno sodelovanje in trud se mu vsi sodelavci skupaj z vodstvom tozda najlepše zahvaljujemo in mu želimo še veliko zdravih in srečnih dni.

V mesecu novembru smo se poslovili od naše dolgoletne sodelavke tovarišice vere MAGDIČ.

V Litostroju se je zaposlila 23. aprila 1953. Delala je v pripravi proizvodnje na raznih delih in nalogah, zadnja leta kot referent v planski operativi OBDELAVE. Svoje delo je kljub slabemu zdravju opravljala marljivo in vestno vse do zadnjega dne.

V pokoji ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

10. decembra 1982 smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca tovariša Gabriela PIPANA, ki je odšel v pokoj.

Med nami je bil od leta 1953. Začel je kot navezovalac v proizvodnji turbin, nato pa v težki obdelavi. Delo je opravil vestno kljub zmanjšani delovni zmoglosti zaradi slabega zdravja. Med sodelavci je bil priljubljen, zato nam bo ostal v spominu.

Tovariš Gabriel, želimo ti še mnogo zdravih in zadovoljnih dni v krogu domačih ter prijateljev.

Tovariš Vlado VIDIC spada med pionirje Litostroja. 1. junija 1949 se je zaposlil v Litostroju in mu ostal zvest do svojega odhoda v zaslužni pokoj. Po končani osnovni in meščanski šoli je začel v Litostroju kot lanser. Pravzaprav se je uveljavil na področju planiranja, najprej kot referent, nato pa kot samostojni glavni planer. Leta 1976 je postal vodja odseka. Zaradi kvalitete opravljenih del in nalog ter njegove osebnosti prizadevnosti, skromnosti in poštenosti je postal vodja oddelka v planski operativi Obdelava. To delo je uspešno opravljal do svojega odhoda v pokoj.

Tovariš Vlado bo ostal nam, njegovim sodelavcem in vsem, ki so ga poznali, v trajnem spominu. Njegov odnos do dela, do sodelavcev in zlasti še do mladih, na katere je vztrajno prenašal svoje bogate izkušnje, se ne more kar tako pozabiti. Zato mu želimo še veliko lepih, zdravih in sončnih dni.

SODELAVCI

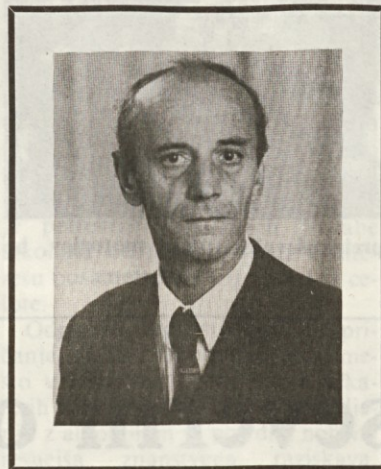
ČESTITKA

V januarju in februarju so se srečali z Abrahamom štirje naši sodelavci.

V januarju Anton ŠAVOR iz tehnološkega oddelka in Rudolf ŽUČKO iz čistilnice jekla, februarja pa Jože HROVAT iz livarne jeklene litine in Jože TEKAČIČ iz livarne sive litine.

Ob tem jubileju jim iskreno čestitamo in jim želimo še mnogo zdravih in srečnih let!

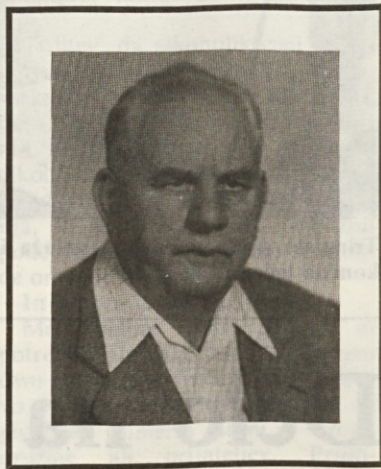
Sodelavci iz tozda PUM — Livarne

Ob smrti moža in očeta Alojza LAHA se zahvaljujemo vsem sodelavcem TOZD PUM in TOZD MONT za cvetje, sožalje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo litostrojskemu pihalnemu orkestru in tovarišu Besednjaku za nepozabne besede ob odprtem grobu.

Žena Rezka, hčerki Majda in Simona ter sinova Jože in Lojze

Ob smrti moža in očeta Franceta SEDEJA se iskreno zahvaljujemo delavcem TOZD MONTAŽA za cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem tovarišu Janku Lapuhu za nepozabne poslovilne besede, litostrojskemu pihalnemu orkestru ter vsem ostalim, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena Rezka in sinovi z družinami

Zahvale Zahvale

Ob smrti našega očeta Ivana KRIZMANA, upokojenca TOZD PUM, se zahvaljujemo vsem njegovim sodelavcem, pihalnemu orkestru Litostroj, govornikom ter vsem ostalim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Prav tako se zahvaljujem za cvetje in številna izrečena sožalja.

Sinova Ivan in Peter ter hčerka Tatjana

Ob smrti sestre Marije BARTOL rojene BREZNIKAR se zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so ji kakorkoli stali ob strani v težkih trenutkih prerane smrti, ter vsem, ki so jo pospremili na njeno zadnjo pot.

Anton BREZNIKAR

Žena Pepca s sinovima Darkom in Ivanom

Zlatorogova konferenca

Kot na začetku vsakega leta, smo se taborniki odreda "Zlatorog" zbrali tudi 12. januarja letos v prostoru jedilnice doma učencev ICL, da bi pregledali svoje rezultate v preteklem obdobju, to je v letu 1982.

Konferenco je odprl dolgoletni starešina odreda Oskar Stich, nakar je svojo nalogo prevzelo delovno predsedstvo v sestavi Zvonko Bendelja, Ivan Hren in Mateja Kutner.

Poročilo o delu odreda v letu 1982 je v imenu uprave odreda podala Mateja Keresteš.

Zlatorogovci smo se v preteklem letu udeležili naslednjih akcij:

Internega tečaja iz topografije, ki ga je vodil Žiga Šmit, nočne orientacije v Velikih Laščah, izleta odreda v Kumrovec, Krapino, Rogaško Slatino in Šempeter, v Savinjski dolini, pohoda Ob žici okupirane Ljubljane, prvomajskega taborjenja v Lepoglavi, kjer smo sodelovali s taborniki domačega odreda "Rade Končar", proslave ob dnevu tabornikov pod Rožnikom, STPM v Postojni, centralne proslave dneva mladosti v Beogradu, obrambnega dneva ICL s posebnimi zadolžitvami, lokostrelskega seminarja v sodelovanju z lokostrelsko zvezo, Rožnikovega srečanja, mladinskih delovnih akcij v Splitu, Suhi krajini, Zvorniku, na Goričkem, Fruški gori in v Delibatski pušavi, mentorskega, načelnškega in propagandnega tečaja v republiški ter vodniškega tečaja v področni gozdni šoli v Bohinju, Milovančevega memoriala v Trbovljah, kadrovskega posvetovanja na Rašici, Ivkovega memoriala, proslave ob dnevu republike, pohoda od spomenika do spomenika NOB na domžalskem področju, proslave ob 35-letnici Litostroja, smučarskega tečaja za učence II letnika na Sorici, proslave ob prazniku občine Ljubljana-Šiška, Remšgarjevega memoriala v Ajdovščini, volilno programske konference ZTO Ljubljana-Šiška, konferenca RK ZTS v Kopru.

Sami pa smo pripravili oziroma organizirali:

Memorial dr. Klementa Juga za odrede ljubljanskega področja, uredili grob in položili venec na grob dr. K. Juga na Dovjem, izvedli šaljivo tekmovanje za člane odreda, odredov memorial dr. K. Juga, razstavi po "Koroškem" in "Ob dnevu JLA", predavanja: Vodova administracija in delo v vodu, Vodnik in vod in Mesto, v katerem živimo, preizkus znanja iz topografije in pisanja s taborniško abecedo, razstavo "Sestanki in mi" in silvestrovanje v Viru pri Domžalah, poleg tega pa smo tudi desetkrat menjali vsebino vitrin.

Finančno poročilo je podal blagajnik odreda Goran Vračević. Po pregledu dveh postavk finančnega poslovanja smo ugotovili, da smo finančna sredstva uporabljali z maksimalno varčnostjo in da smo kljub minimalnim finančnim sredstvom poslovno leto 1982 zaključili pozitivno.

Nadzorni odbor odreda, v katerem so bili Metod Škerjanec, Milica Hanželić in Igor Gruden, je po pregledu poslovanja odreda od 1. 1. 1982. — 31. 12. 1982 zaključil, da ne v finančnem in ne v materialnem poslovanju odreda ni bilo opaziti nobene nepravilnosti in da se celotno poslovanje vodi po zahtevah službe družbenega knjigovodstva. Na osnovi pravilnega poslovanja je Metod Škerjanec v imenu nadzornega odbora predlagal razrešnico dosedanjemu vodstvu odreda, katero je konferenca soglasno potrdila.

Volilna konferenca ne bi bila volilna, če se ne bi izpeljale volitve, zato se je tudi naša kadrovska komisija potrudila in konferenci odreda pripravila predloge za člane odredove uprave, nadzornega odbora in sveta odreda in soglasno potrdili.

Program dela za leto 1983 nam je predstavil Krunoslav Kavran, ki je ob zaključku predloga opozoril, da bomo celotni program dela spremljali oziroma dopolnjevali le v primeru na novo dogovorjenih akcij v okviru ZTO in RK ZTS, in da se bomo vključevali v dejavnosti SŠTS (IC) Litostroj, mladinske in sindikalne organizacije Litostroja in KS Litostroj. Poseben poudarek bo v letošnjem letu usmerjen v podrobnejšo izdelavo programa dela v vodih, ki mora postati bolj privlačen za starostni kategoriji TT in KK in v izvedbo poletnega sedem do desetdnevnega taborjenja. Da pa bo odred čim bolj uspeval bomo poskušali vodstvenemu kadru, kakor tudi vsem ostalim članom odreda, približati kvalitete, ki se kažejo v večji samostojnosti, samoodločanju,

soodločanju, soodgovornosti, solidarnosti, smotrni uporabi lastnih moči pri delu, igri, zabavi, sožitju, darovih narave, vrednotah kulture in zdravju.

Akcijskem programu je sledil finančni predračun za leto 1983, ki ga je prisotnim predstavila Mojca Rutar, novi blagajnik odreda.

Naslednji korak je bila razprava, v katero se je prvi vključil Pavle Stupnikar, predsednik koordinacije sindikata Litostroj, ki je med ostalim omenil, da je bil tudi sam včasih tabornik in da se s tega stališča lahko tudi danes trdi, da je taborniška ena redkih organizacij, ki resnično goji prijateljstvo in humanost. Nadaljeval je z besedami, da je taborništvo izredno priljubljena dejavnost med mladimi in da moramo zaradi mladih svoje vrste še razširiti oziroma na stečaj odpreti vrata vsem, ki jih tovrstno udejstvovanje resnično privlači. V to dejavnost je vključeno premajhno število zunanjih učencev našega IC, še posebej, če vemo, da je njihovo število na šoli letos veliko večje kot vrsto let prej. Zaključil je z mislijo: "Kako je mogoče s tako majhnimi sredstvi realizirati tako bogat program?"

Naslednji razpravljalec je bil predsednik KS ZSM TZ Litostroj Duško Jovanović, ki je med ostalim omenil, da bosta obe organizacijski strukturi, tj. taborniki in mladina, še naprej dobro in po možnosti še tesneje sodelovali. (Za to se seveda morata potruditi obe strani!). Opozoril pa je tudi na to, da je v Litostroju še veliko mladih, ki zaenkrat še vedno tavajo iz dneva v dan in bo v najbližji prihodnosti potrebno tudi njih vključiti v aktivno preživljanje prostega časa. Ker pa vemo, da je taborniška organizacija frontni član mladinske organizacije, in hkrati

organizacija, katere člani prebijejo največji del svojega prostega časa v naravnem okolju, se moramo potruditi in pridobiti litostrojско mladino v članstvo Taborniškega kluba Litostroj in s tem tudi povečati njegovo aktivnost.

K besedi se je prijavil tudi Lojze Šušteršič, predstojnik doma ICL, ki je iz svojih dolgoletnih izkušenj povedal, da je taborniška organizacija za mladega človeka zelo privlačna zaradi raznovrstnosti in programu in koristna zaradi svoje večplastne vzgojne vrednosti. Pri tem je, kot tudi oba predhodnika, opozoril na neko zvrst zapiranja v svoje okvire po septembrskem vpisovanju članstva in nas pozval k odpiranju vrat vsem zainteresiranim. Pri tem pa moramo paziti, da ob večjem številu članstva aktivnost ne bi zvenela. Z drugimi besedami: širiti se je potrebno in nujno, vendar le do določene meje. Razširjanje je optimalno le toliko časa, kolikor časa je to članstvo aktivno. Članov, ki so le številka, ne potrebujemo! Spomnil nas je tudi na to, da se v taborniški organizaciji pogloblja tovarštvo. Na to vrlino pri širjenju ne smemo pozabiti, temveč jo je potrebno še naprej poglobljati.

Na januarski konferenci smo nekaterim članom odreda podelili oznake pridobljenega znanja, ki so si ga priborili s svojim aktivnim delom v teku cellega leta.

Nato je starešina odreda Oskar Stich v imenu komisije za nagrade in priznanja podelil trem članom pisna priznanja za aktivno delo v Taborniškem klubu Litostroj, desetim članom priznanja za aktivno delo v odredu, dvema priznanji za aktivno delo v svetu odreda in sedmim članom priznanja za aktivno in vsestransko delo v odredu.

Konferenco smo zaključili z ugotovitvijo, da letos mineva 30 let od trenutka, ko se je v Litostroju prvič pojavilo organizirano taborništvo. Sklenili smo, da bomo septembra pripravili manjšo proslavo ob tem jubileju.

Z. Bendelja

Irena Tomažič: Onečaseno drevo

Odprem oči. Jutro; jesen leta 19...

Otroci, ki hodite sedaj v osnovno šolo, ne morete vedeti, kaj so jasna sončna jutra, kaj so lepe zelenice, sladko in domače maslo. In nič, prav nič ne morem za to, če vaša mlada pljuca vdihavajo izpušne pline in meglo, ko greste v šolo.

Joj, pohiteti moram! Kje neki je moja plinska maska? Aha, tukaj, v kuhinji, še sinoči sem jo uporabljala, ker je moja mama kadila, ko sem začela pisati. O čem že? Da, da, o dobrih, lepih starih časih, ko sem bila majhna in pila pravo mleko in jedla maslo in ko mi je zlato sonce navsezgodaj posijalo na posteljo.

Tako: masko na obraz in pot pod noge. Hitim v šolo. Pomislite otroci, navkljub nečistemu zraku, zanemarenemu okolju in slabi hrani, ki je bila nekoč dobra, sem zrasla. Pridno uporabljajte plinske maske, pa boste preživeli tudi vi!

Eva Mlekuš

5. a razred

OŠ Riharda Jakopiča

Jezikovni ostružki

Velikokrat opažam, da nekateri ne znajo pravilno napisati besed, v katerih se pojavljajo neobstojni samoglasniki. Osnovni neobstojni samoglasnik je polglasnik (ə), ki ga včasih napišemo s črko e. Neobstojni so tisti samoglasniki, ki v kaki besedi ali izpeljanki iz nje preprosto izginejo, jih ni več.

Primer: november (izgovorimo november)

Sklanjamo november, novembra, novembru ...

(Črka e, ki smo jo izgovarjali na pol, je v drugih sklonih enostavno izginila, ker je polglasnik neobstojen.)

Zato je napačno, kakor pišejo nekateri: novemberski. Črka e izgine tudi v izpeljankah iz te besede, vendar se v izgovorjavi zaradi soseščine črke r še sliši polglasnik; to je verjetno vzrok za napačno pisavo. Edino pravilno je pisati brez e:

septembrski, oktobrski

novembrski, decembrski

Za podoben pojav gre tudi pri besedah:

tovarna — tovarn (ne: tovaren)

elektrarna — elektrarn (ne: elektraren)

jedro — jedrski (ne: jederski)

smoter — smotrni (ne: smoterni)

smisel — smisljeni (ne: smisleni)

V. Tomc

Bil je tako bleščeč sončen dan, da je še fotoaparat skoraj oslepel, ko so se delavci iz tozda PZO odločili odstraniti sneg z materiala, ki so ga rabili v proizvodnji (Foto: E. L.)

Čiščenje snega v tozdu PZO

Sneg, ki je padal skoraj ves teden v začetku februarja, ni povzročil težav samo komunalcem na cestah, ampak tudi nam v tovarnah. V tozdu PZO smo se odločili, da organiziramo akcijo čiščenja snega, v kateri bi sodelovalo čimveč delavcev tozda, predvsem pa režijski delavci.

16. februar je bil hladen, toda lep sončen dan, ko se nas je po malici zbralo okrog 50 delavcev z ročnim orodjem, od prometnega oddelka pa smo dobili v pomoč vilčarja s plugom in traktor s prikolico za odvoz snega. Odstranili smo sneg s pločevine, ki je potrebna za proizvodnjo, očistili dostopne poti do te pločevine, očistili smo tudi del zunanje skladišča

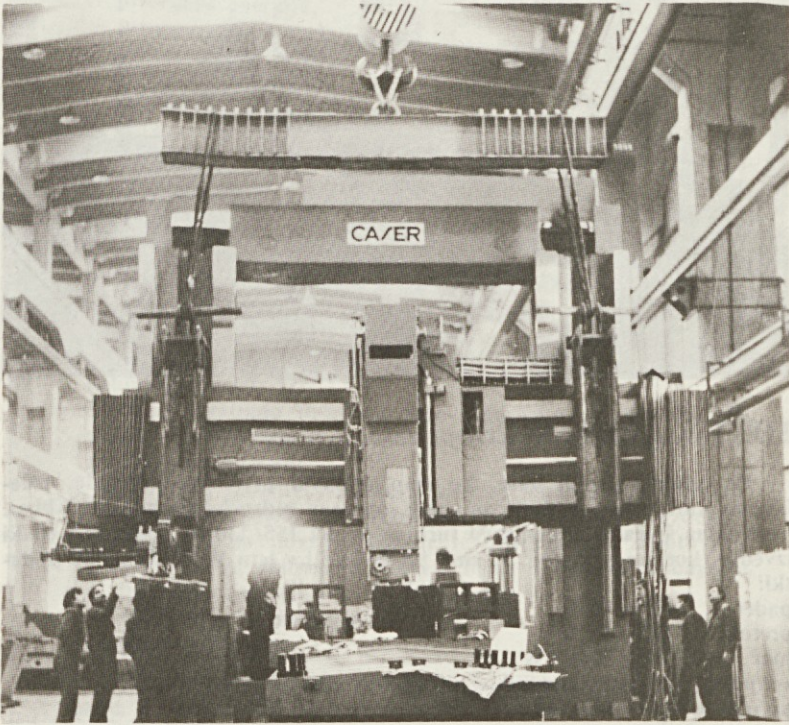
pred tozdom PZO in del skladišča zvarjencev pred peskarjo. Akcija je trajala tri ure in vsi, ki so v njej sodelovali, so delali zavzeto, saj se vsi zavedamo, da je pravočasna dostava pločevine za razrez nujna, prav tako pa tudi pravočasna dostava posameznih elementov za zvarjenje v delavnico, če hočemo delati brez zastojev v proizvodnji.

S to triurno akcijo sicer nismo rešili vseh problemov s snegom, saj bo še precej snega potrebno odpeljati v naslednjih dneh, toda namen akcije je dosežen: omogočili smo lažji dostop in transport materiala.

Akcijo bomo v primeru potrebe ponovili in upam, da bo ravno tako uspešna.

S. Guzelj

Novo v tozdu PPO

V proizvodni hali TOZD PPO končujejo z montažo modernega obdelovalnega centra s petosnim krmiljenjem za obdelavo prostorskih oblik. To je portalni rezkalnik s CNC sistemom Fidia. Velikost mize stroja je 2500 x 5000 mm, višina pa 2500 mm in je eden največjih tovrstnih strojev v Jugoslaviji. (Foto: O. Zagoričnik)

Delo na terenu

V našem glasilu in Internih informacijah redno zasledujemo informacije o napredovanju del pri posameznih večjih naročilih, od sklenitve pogodbe do odpošiljanja opreme na gradbišče doma in v tujini. Premalokrat pa obveščamo kolektiv, kaj se dogaja z našimi izdelki, ko zapustijo Litostroj. Zato pogledimo, kako naši delavci na terenih nadaljujejo in dokončujejo delo na pomembnih energetskih, industrijskih in drugih objektih, ki so velikega pomena za stabilizacijo našega gospodarstva in pridobivanje prepotrebnih deviz.

Sredi lanskega leta smo zapisali, da se je zavrtila tudi druga turbina v HE Grabovica. Danes je HE Grabovica za Litostroj skoraj že preteklost. Obe turbini ves čas brez posebnih zastojev omogočata proizvodnjo električne energije.

Trenutno sicer nekaj naših strokovnjakov izboljšuje njun izkoristek in rezultati že kažejo, da bo to delo uspešno. Z našo opremo in obratovanjem v tej elektrarni je naročnik zadovoljen, kar je zadosten adut, da bomo imeli dela tudi na naslednjih načrtovanih hidroelektrarnah na Neretvi.

Mongažo HE Čakovec smo zaključili že v novembru lani. Nekaj naših monterjev v teh dneh odstranjuje manjše napake na opremi, ki je proizvod Francisove firme Neyrpic. Naše fante, ki so sodelovali pri montaži zelo zahtevnih cevni agregatov z močjo po 80 MW v Čakovcu je naročnik zelo pohvalil. S podelitvijo diplome Litostroju ob otvoritvi hidroelektrarne je bilo izkazano priznanje vsem Litostrojčanom, ki so kakorkoli sodelovali pri realizaciji tega objekta.

V polnem zamahu sta montaži HE Obrovac in HE Solkan. V prvi elektrarni montiramo eno reverzibilno turbino, izdelek firme Voith, druga turbina pa je naša.

Z dosedanjim delom naše ekipe smo zadovoljni. Rok za začetek obratovanja je 29. novembra letos. S polno zavzetostjo delavcev v tovarni in na terenu bomo ta rok dosegli. Glavna ovira pa je novi zakon o delovnih razmerjih, ki omejujejo nadurno delo na minimum. HE Solkan je karakterističen primer našega sedanjega gospodarskega položaja. Zmanjkuje namreč denarja za nemoteno delo oziroma dokončanje investicije. Nekajkrat so bila dela na tem objektu že začasno ustavljena. Zdaj, ko je montaža že v teku, upamo, da bo slovensko elektrogospodarstvo zagotovilo potrebna sredstva in tako pridobilo še en pomemben energetski objekt. Tudi začetek montaže v HE Mavčiče je odvisen od zagotovitve sredstev in za zdaj še ni znano, kdaj in kako bo ta objekt dokončan.

Od drugih domačih investicij, pri

katerih sodeluje tudi Litostroj, naj omenim zaključna dela na mlinih za mletje bakrove rude v Velikem Krivlju v sklopu rudnikov Bor. V toplarni Obilič se pripravljajo za poskusno obratovanje. Kraški vodovod Sežana je že prebrodil najhujše težave in bo kmalu služil svojemu namenu. Na črpalnih postajah v Beogradu in okolici postavljamo nove črpalke in vzdržujemo obstoječe. Ne smemo pozabiti, na vsakoletne redne remonte naših hidroelektrarn na Dravi, Soči in drugih rekah. V HE Vuhred izvajamo rekonstrukcijo regulacije in vgrajujemo naše nove regulatorje.

Od izvoznih naročil je vsekakor najpomembnejše HE Haditha v Iraku. Zaradi znanih težav pri uvozu nerjaveče pločevine izdelava sesalnih cevi na terenu nekoliko kasni, vendar po izjavah očitcev naši fantje, trenutno jih je 30, kar uspešno napredujejo. Vsekakor so že zdaj na začetku vredni pohvale, saj v sedanjih iraških razmerah ter ob hkratnem reševanju začetnih težav dosegajo dobre rezultate. Kot povsod dosedaj, bomo tudi v Hadithi pokazali, kaj znamo in zmoremo. Zato je toliko bolj pomembno, da se jim tudi mi v Litostroju pridružimo in še z večjo vneto in odgovornostjo storimo vse, da bi po dokončanju Hadithe bili ponosni na novo delovno zmago.

Nekoliko v senci Hadithe smo v Iraku začeli dela še na enem velikem objektu — ČP Kirkuk. Na prvi črpalni postaji SS I smo začeli postavljati vodila za zapornice, sledila bo izdelava cevovodov in montaža črpalk ter dvigal. Tudi postaja SS III bo kmalu nared za našo montažo, nekoliko kasneje pa še SS X.

V letošnjem letu nas čaka še delo (nadzor) v HE Swan Lake v ZDA in HE Tis Abbai v Etiopiji.

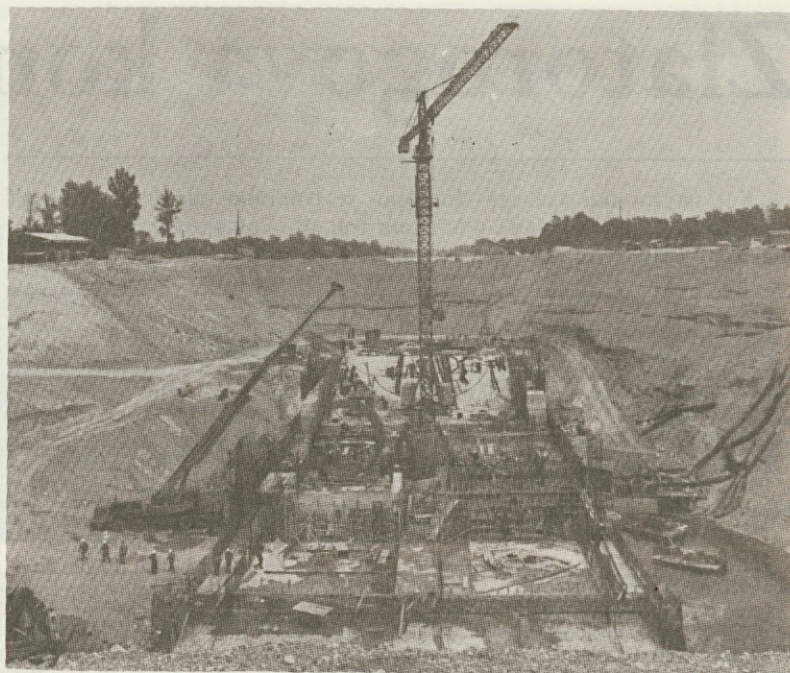
V januarju sta se po predaji dvigal iz nemirnega Salvadorja vrnila domov naša nadzornika.

Pri opisovanju terenskega dela ni odveč omeniti novonastale težave v zvezi z omejitvijo nadurnega dela ter pripravah in predlogih za nov način nagajevanja.

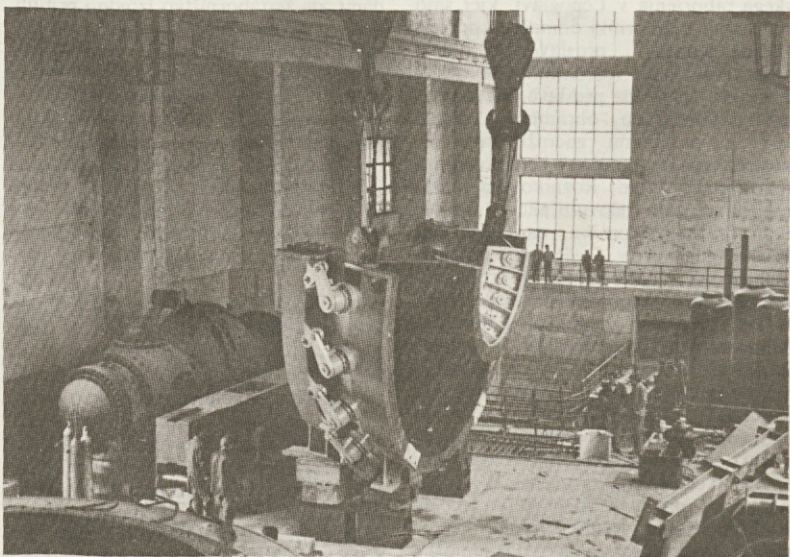
Namen omejitve nadurnega dela nam je znan, vendar smo se znašli v dilemi, ali se ravnati po zakonu in tvegati kasnitev (še večjo), s tem tudi plačilo penalov, ali kršiti zakon. Tudi za naročnika ni sprejemljivo, da bi monter delal samo po 8 ur dnevno. Povečanje števila delavcev na montaži ne pride v poštev, ker je vsak delavec nad optimalnim številom samo dodatni strošek. Ravno tako ne pride v poštev večizmensko delo, ker tisti, ki delo nadaljuje ne ve, kje je nehal njegov predhodnik. Zaradi "delitve odgovornosti" bi praktično odpadla vsaka odgovornost. Nenazadnje je tudi v interesu delavcev, da se čimprej vrnejo k svojim družinam in da v tem času tudi čimveč prihranijo. To je samo nekaj razlogov, zaradi katerih smo proti dosledni omejitvi nadurnega dela. Zakonodajalec bo moral upoštevati te razloge!

V tozdu Montaža se že ukvarja mo z možnostjo prerazporeditve delovnega časa in bomo, kjer bo le možno, to izvajali. Pripravljamo predlog novega načina finančne stimulacije delavcev na terenskih montažah, raziskujemo tudi možnost normiranja terenske montaže.

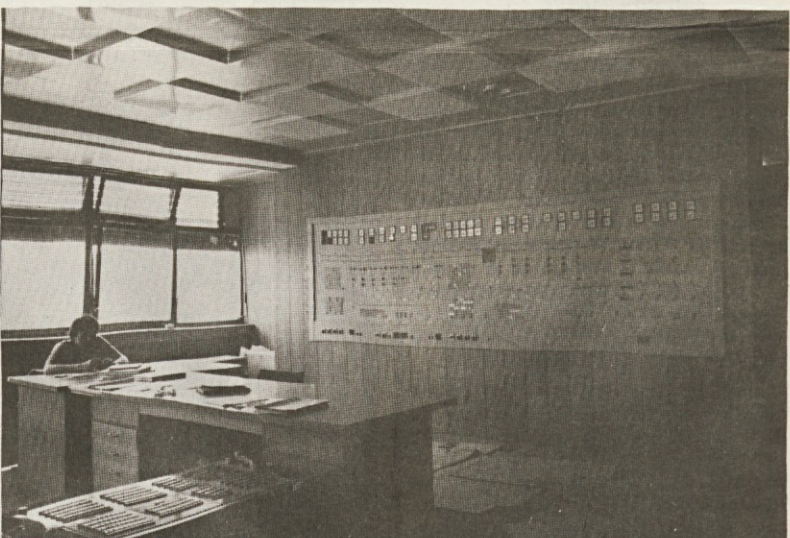
Ni pa sprejemljivo, da se mimo nas, izvajalcev del na terenu, pripravlja samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih ter pogojih uresničevanja pravic in obveznosti iz dela pri izvajanju investicijskih del v tujini. V osnutku navedenega sporazuma so poleg že omenjenih pogojev za nadurno delo predlagani tudi kriteriji za delitev osebnih dohodkov, ki nikakor ne bodo prispevali k povečanju izvoza na konvertibilno pod-

Začetna dela na HE Čakovec (Foto: M. Pihler)

Spuščanje spodnje polovice vodilnika

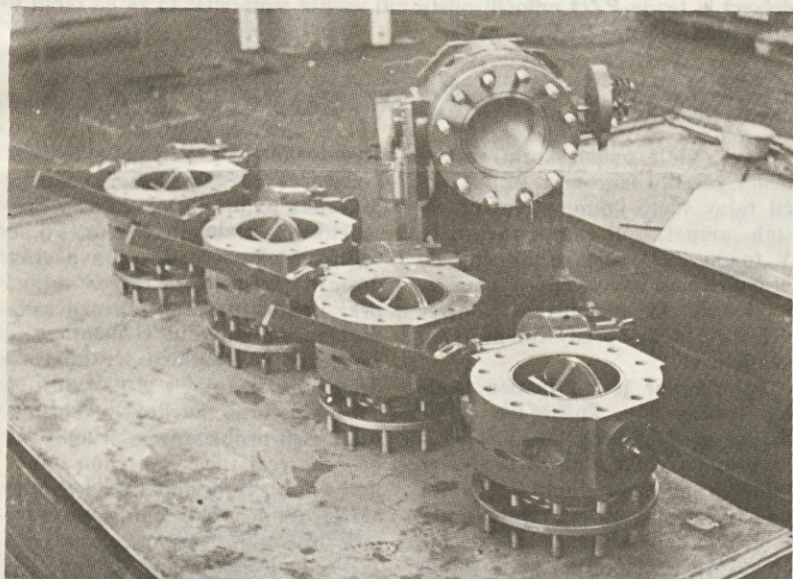
Delo na hidroelektrarni je končano. Med gradnjo je bilo na gradbišču dnevno tudi več kot tisoč ljudi. Za upravljanje pa zadostuje en sam človek (Foto: Marjan Pihler)

ročje, enemu največjih pogojev za stabilizacijo našega gospodarstva. Pri pripravi tako važnih sporazumov bi morali sodelovati tudi delavci sami.

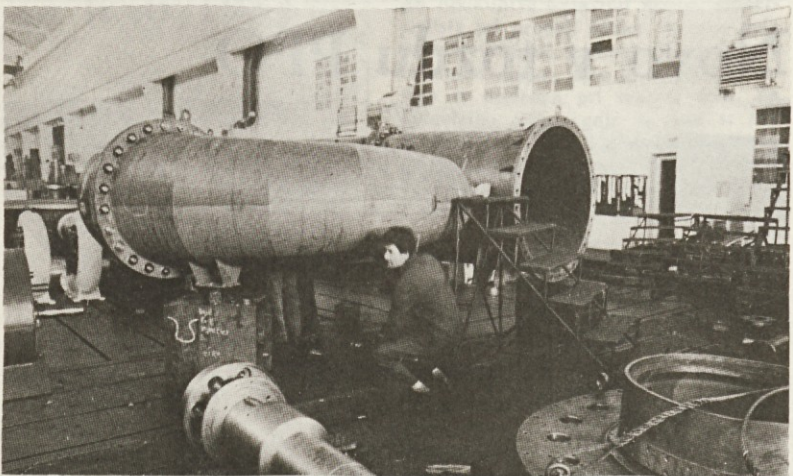
Za zaključek še lastna izkušnja: v Iraku mi je kot vodji

montaže iraški naročnik grozil z zaporom, ker sem izjavil, da po sklepu delavskega sveta ne bomo delali več kot 100 narud mesečno!!!

M. Čepuran

Povratno-zaporne lopute s premerom 250 mm za črpalno postajo Sela na Krasu (Foto: O. Zagoričnik)

HE TIS ABBAI v Etiopiji

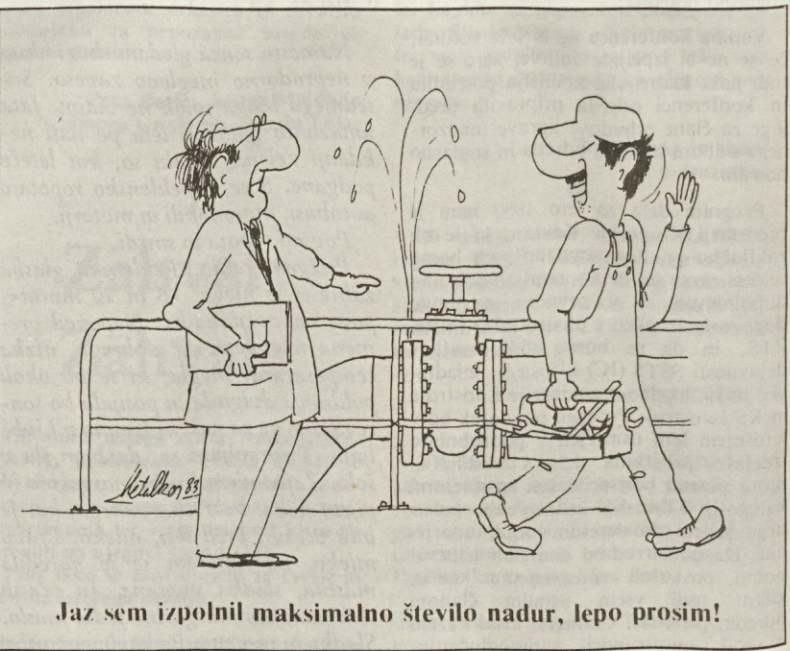
Po enainvajsetih letih, ko smo dobavili prva dva agregata, izdelujemo turbinsko opremo za tretji agregat hidroelektrarne Tis Abbai. Vertikalna spiralna Francisova turbina tip F1,155/230 bo izdelana v enaki izvedbi, kot sta prvi dve, ki smo jih dobavili v letu 1962. Tehnični podatki:

padec	H = 46 m
pretok	Q = 10 m ³ /s
moč	P = 3956 kW
vrtiljaji	n = 375/min.
pobeg	n _d = 745/min.

Poleg turbine bomo dobavili še avtomatski regulator, nosilni ležaj, hladilne naprave in zasilno zaporo. Opremo bomo predvidoma odpremili v marcu letos in tudi zmontirali jo bodo naši monterji.

Skupna teža opreme bo znašala 38 ton.

A. Mencej

Jaz sem izpolnil maksimalno število nadur, lepo prosim!